

Rio + 10 = Johannesburg

Vist en la perspectiva dels 10 anys transcorreguts, es pot constatar que la Cimera de la Terra de Rio de Janeiro (juny de 1992) va empènyer les polítiques ambientals dels governs i de les empreses a tot el món i va crear les bases per a fer realitat un sistema de govern internacional per a polítiques de la biosfera. Rio també va augmentar la legitimitat de les iniciatives locals per a la sostenibilitat. Avui es nota que els governants de força països del Nord es fan enrere dels compromisos assolits a Rio i els dels països del Sud continuen sense estar gaire interessats en les qüestions de medi ambient. Així, els governs donen prioritat a les agendes de l'Organització Mundial del Comerç (OMC) per davant dels compromisos de Rio, i fan néixer un mercat global sense fronteres. El resultat el tenim davant nostre: un planeta cada vegada més deteriorat ecològicament, on van augmentant les desigualtats.

Malgrat els progressos assolits a Rio, la Cimera de la Terra mai no ha pogut treure's del damunt la filosofia que associa desenvolupament amb creixement econòmic. Ara, quan ja tothom parla de sostenibilitat, és cabdal preguntar-se: quin tipus de desenvolupament desitgem? I, a qui ha de beneficiar el desenvolupament?

El 4 de setembre es va cloure a Johannesburg la Cimera Mundial sobre Desenvolupament Sostenible (coneguda per les seves sigles en anglès: WSSD). Allí es va poder constatar, una vegada més, que els governants dels estats nació no estan a l'altura a què haurien d'estar per a assumir el repte de guiar el món per la senda de la sostenibilitat ecològica, econòmica, social i cultural. A la WSSD es va adoptar una feble declaració política i un programa d'acció. Moltes de les fites que els esborranys del programa d'acció tenien varen anar desapareixent al llarg dels dies que van durar les negociacions al Centre de Convencions Sandton. També es concretaren molts acords de partenariat voluntaris entre governs, empreses i ONG. De fet la WSSD va estar constituïda per un grapat molt gran d'esdeveniments que es produïen simultàniament: la Conferència organitzada per les Nacions Unides, l'exposició i les activitats a l'anomenat poblat Ubuntu, les activitats organitzades per la UICN (The World Conservation Union) al IUCN Environment Centre, el Fòrum de Ciutats organitzat per l'ICLEI (International Council for Local Environmental Initiatives), el Fòrum Global dels Pobles amb centenars d'esdeveniments en paral·lel, etc.

Al llarg de tot el procés que ha menat a la Cimera de Johannesburg hi ha hagut però la tendència a fixar-se només en l'obsolet model de desenvolupament industrial, com si la crisi de la natura no existís, per cercar solucions a les situacions de misèria existents avui al món. Ara, quan ja no és possible separar l'equitat de l'ecologia, continuar emprant les categories Nord-Sud (que no són més que construccions diplomàtiques) és un pur engany, ja que una veritable ruptura global travessa totes les societats del planeta, dividint-les entre rics globalitzats i pobres localitzats. Quan l'ús excessiu d'espai ambiental del planeta pren els recursos a la majoria marginada del món, reduir la petja ecològica de les classes consumidores del Nord i del Sud és la condició per a restituir la justícia planetària. Eradicar la pobresa només passa per un enfortiment dels drets dels pobres, ja que la pobresa no és pas de cap manera una falta de diners; és simplement una manca de poder.

El dret a la justa subsistència passa per la promoció de la protecció de l'entorn si el que es vol és superar la pobresa. Com que l'aigua neta, els sòls fèrtils, les pesqueries i els boscos asseguruen la subsistència i la salut dels pobres; com que la seguretat alimentària està vinculada a la

seguretat de la pagesia i aquesta depèn de la biodiversitat; com que les dones són les principals guardianes dels coneixements locals, de les estratègies per a la supervivència, la biodiversitat i la memòria cultural; com que l'agricultura ecològica evita la degradació dels sòls fèrtils i l'erosió dels mitjans de subsistència; com que les energies renovables mantenen els mitjans de subsistència (sense elles els boscos desapareixen i es provoca el canvi climàtic), s'ha de reconèixer a les comunitats locals el dret a controlar els seus recursos naturals i fer que n'esdevinguin guardianes. Solament així l'equitat serà part integral de la protecció de l'entorn.

Avançar cap a l'era de l'energia solar és una oportunitat per a convertir el 'subdesenvolupament' en una esperança, ja que l'economia solar fa possible la inclusió de la gent i permet l'estalvi de recursos no renovables del planeta.

Avui que és cosa comuna parlar de la pobresa, però que és tabú parlar de la riquesa; avui que són factibles processos productius d'emissions nul·les i menys intensius en primeres matèries (cosa que permet desintensificar els fluxos de materials des dels països del Sud cap als del Nord), seria possible que els sectors benestants del món visquessin sense ocupar l'excessiu espai ambiental que ocupen? Seria possible anar més enllà del Protocol de Kyoto i adoptar un enfocament de convergència tot reconeixent els drets igualitaris als béns comuns de l'atmosfera? Seria possible incloure els boscos i l'aigua en un sistema de govern mundial? Seria possible compaginar el lliure accés i la distribució justa dels beneficis que la biodiversitat genera? Seria possible protegir els sistemes de coneixements comunitaris sobre aliments i agricultura de les demandes de governs i d'empreses privades? Seria possible lluitar de soca-rel contra tota mena de contaminació de l'aire, de l'aigua i dels sòls per millorar la qualitat de vida de les persones?

Aquests són alguns dels reptes que la Conferència Mundial sobre Desenvolupament Sostenible, coneguda com Rio + 10, va afrontar. Els governants dels països del planeta no varen pas estar a l'altura dels reptes als quals avui els humans hem de fer front. Ni el president de la Generalitat de Catalunya ni el *presidente* de l'Estat espanyol hi feren acte de presència. Va ser un mal senyal per al nostre petit país.

De totes maneres, estic convençut que la WSSD servirà a casa nostra per a donar un nou i més vigorós impuls a les polítiques de sostenibilitat que de forma tan tímida s'han iniciat a Catalunya. I també pot servir per a començar a materialitzar, d'una forma ben clara i respectuosa, partenariats entre les administracions, les empreses i les ONG de la societat civil. De fet, la mateixa organització de la Fira per la Terra és una mostra, a petita escala, del que es pot assolir quan es treballa en forma de partenariat i hi ha unes fites ben concretes a assolir. Desitgem que tots els sectors socials implicats a fer camí per la senda de la sostenibilitat siguin capaços de fixar-se fites ben clares i concretes i d'escollir els millors *partners* per fer camí plegats.

Josep Puig i Boix
Representant d'Alternativa Verda al
Global People's Forum de Johannesburg

EDUCACIÓ A LA LLAR

UNA ALTERNATIVA POSSIBLE

L'educació a la llar significa que els pares prenen la responsabilitat de l'educació dels seus fills. Encara que les raons són diverses, de fet sovint s'entrecreuen i, en essència, hi ha el nexa comú de posar les persones en primer lloc. Moltes famílies han estat sensibles al patiment i/o a les alteracions psicològiques –fins i tot físiques– dels seus fills després de l'escolarització presencial; en d'altres ocasions, continuar amb els nens a casa ha estat una cosa completament natural: hi ha famílies en què els pares fan una crítica profunda del sistema educatiu i hi són coherents, amb aquesta crítica. També sovint influeix en el fet d'optar per l'educació a la llar la manera de viure de la família (pel que fa als aspectes dietètics, sanitaris, ètics, morals, etc.), perquè és minoritària –és a dir, 'diferent'– dins l'àmbit social. En aquest sentit, hi ha força famílies que professen algun credo religiós que no és majoritari. Fins i tot hi ha pares que, des de qualsevol d'aquestes òptiques, i també des de cap d'elles, trien l'educació a la llar després d'haver valorat les possibilitats del sistema educatiu presencial actual i haver arribat a la conclusió lògica que els seus fills estaran més ben preparats per a accedir a estudis de nivell superior i per a incorporar-se al món laboral en més bones condicions si s'eduquen a casa.

De fet, és una alternativa legal a molts països: als Estats Units, gairebé un milió i mig de nens i d'adolescents no van a l'escola, sinó que aprenen a casa i/o en d'altres llocs. A la resta d'Amèrica, també és legal al Canadà i al Brasil; fins i tot a Oceania (Nova Zelanda i Austràlia), Àsia (Singapur i Taiwan) i l'Àfrica (la República de Sud-àfrica).

Pel que fa a Europa, es reconeix el dret dels pares a l'educació a la llar a Bèlgica, França, Irlanda, Itàlia, el Regne Unit, la República Txeca, Rússia i Suècia.

Tot i aquesta llista, a molts altres països d'arreu del planeta existeixen multitud de famílies que eduquen a casa, encara que la llei prohibeixi explícitament aquesta possibilitat o bé sigui ambigua, com ara en els casos del Japó, Alemanya, Grècia, els Països Baixos, Noruega i Espanya.

Al nostre Estat, es calcula que més de 100 famílies són *homeschoolers* en l'actualitat. La veritat és que històricament ha estat una alternativa posada en pràctica a Espanya al llarg d'aquest segle, fins i tot en plena dictadura franquista.

D'ençà la dècada dels noranta, una part d'aquest col·lectiu s'ha anat agrupant a l'entorn del butlletí *Crecer sin Escuela*, però no s'ha seguit l'exemple d'altres països, com el Regne Unit o França, on s'han creat associacions força importants tant pel seu nombre de socis i d'estudiants (en el cas d'Education Otherwise, 2.000 socis i 4.000 estudiants, encara que es calcula que la xifra de *homeschoolers* és quatre vegades més gran; en el cas de Les Enfants d'Abord, són més de 300 famílies) com pel seu èxit a l'hora d'aconseguir la regulació de l'educació a la llar (lleï francesa de 1998).

Arran de la llista electrònica del correu de *Crecer sin Escuela*, recentment s'ha constituït el grup Educación Libre, els objectius del qual són formalitzar la constitució de l'espanyola ALE (Associació

per la Lliure Educació) i la regulació a nivell legal i administratiu del dret a l'educació a la llar. Una dada: per motius 'burocràtics' va desaparèixer de l'esborrany de la LOGSE la regulació del dret dels pares espanyols a l'educació a casa, i no se n'ha tornat a parlar fins ara.

SOBRE CLONLARA SCHOOL ESPANYA

Juntament amb el Japó (on són més de 400 els alumnes de Clonlara), Espanya és l'altre Estat, fora dels Estats Units, on aquesta escola alternativa privada nord-americana, pionera a la dècada dels passats vuitanta en la creació d'un programa d'educació a distància per als cicles obligatoris, té un currículum adaptat per als alumnes del país i una oficina i tutors propis al servei de les famílies interessades.

Ofereix els seus serveis des del curs 2001-2002, i en l'actualitat compta amb més de 20 alumnes matriculats.

FIN 38-1941170
Apartado de Correos 27
08860-CASTELLDEFELS
tel./fax: 93 638 15 35
c/e: clonlara@clonlara-es.org
www.clonlara-es.org
Directora, Sra. Pat Montgomery

entrevista a pat montgomery

Pionera de l'educació a la llar i fundadora de Clonlara School

Què és un infant per a vós?

Quan veig un infant, hi veig un ésser humà en les fases primerenques de desenvolupament físic. Hi veig un aprenent curiós, incansable; un explorador. Hi veig una persona que confia en d'altres persones, ja siguin grans o petites.

Un infant no és pas un adult petit. Un infant no és tampoc un cap buit

llest per a omplir-lo de fets i d'informació: és un ésser humà que s'està desenvolupant amb esperit, cervell, sentiments i intel·ligència, i ha de fer-ho correctament des del principi.

Què és l'educació?

L'educació és descobrir i compartir. Descobrir les experiències que la història acumulada de la humanitat ha dipositat en aquest nouvingut; compartir la informació, les opinions i la saviesa a demanda.

Què cal per a educar un infant?

Per a educar un infant, hom ha de tenir-ne el permís. John Holt va escriure:

"Quan, sense haver estat convidats a fer-ho, sense haver-nos preguntat res, provem d'ensenyar quelcom a algú li transmetem, ho sapiguem o no, un doble missatge. La primera part d'aquest missatge és: 'T'estic ensenyant una cosa important, però no ets prou intel·ligent per a comprendre com n'és, d'important. Si no és que jo t'ho ensenyés, probablement mai no et prendries la molèstia de descobrir-ho.' El segon missatge és: 'El que t'estic ensenyant és tan difícil que, si jo no t'ho ensenyés, no podries aprendre-ho.'" [Extret de *Learning All The Time*, pàg. 129]

El requisit del permís no és verbal o formal. Normalment, sorgeix de la relació natural, sense coerció, entre un infant i un adult digne de confiança.

Hi ajuda, a establir aquesta comunicació, el fet que l'adult doni informació sobre les coses que li agraden i comparteixi aquesta passió seva amb la persona jove: l'art o la pesca o el càlcul o l'hort... o qualsevol de les innombrables activitats adultes que alegren i enorgulleixen.

Quins són els avantatges de l'educació a la llar?

Els pares ens expliquen a mi i al meu equip com, arran de l'educació a casa, "han tornat a ser una família". L'escola dicta en realitat com les famílies structuren el seu temps; no només durant l'horari escolar, sinó també a través dels deures per fer a casa, els reconeixements mèdics, les activitats extraescolars i altres coses per l'estil.

Els pares i els alumnes també valoren el fet que l'educació a la llar els permet treballar al ritme de l'estudiant, prenent el temps necessari per a assegurar-se que entén un concepte abans d'introduir el pròxim. Els estudiants poden encetar una tasca i continuar-la fins al final o fins que, de manera natural, se'n cansin. Aquesta és una forma molt més significativa d'aprenentatge que no pas la interrupció sobtada d'una matèria per mitjà d'un timbre per tal de començar-ne una altra que no hi té res a veure en absolut.

Els alumnes també aprecien que les coses no han d'estar necessàriament dividides en petites porcions, tal com dicta l'enfocament fet pels autors de llibres de text i els mestres, sinó que se les pot estudiar en el seu conjunt, des del principi fins al final. No cal que estiguin classificades en assignatures com matemàtiques, història, llengua, etc. En estudiar la vida dels oceans, per exemple, hi podem implicar les matemàtiques i la història, i la llengua, etc. Integració és el nom del joc.

Aprendre és en si mateix una recompensa. És interessant, excitant i divertit i, de vegades, tediós. El procés se'n ressent quan està adreçat a aconseguir qualificacions i acumular crèdits que porten a obtenir un val de menjar (feina o universitat).

Quins són els inconvenients de l'educació a la llar?

Algunes famílies que inicien l'educació a casa es troben que, a causa de molts diferents motius, no la poden continuar. En aquest punt, trien un altre tipus d'educació (l'escola pública, la privada, etc.). Fins i tot això, però, no és exactament un inconvenient, ja que el problema s'ha resolt. De debò, no puc pensar en cap inconvenient significatiu.

Quines són les raons dels pares per a educar els seus fills a casa?

Alguns ho fan perquè ells mateixos han patit experiències negatives a les escoles convencionals. D'altres han provat les escoles convencionals i després canvien per l'educació a casa perquè els seus fills no han estat atesos a l'escola, a causa d'una gran diversitat de motius particulars que varien en cada cas concret. Uns altres gaudeixen estant amb els seus propis fills i aprenent amb ells des de la infantesa, i continuen fent-ho; han decidit que no hi ha cap bona raó per a delegar això a una institució (l'escola). El motiu més important que els educadors domèstics em donen d'haver pres aquesta decisió és que les escoles no són llocs saludables per als infants.

Com se'n beneficia un adult, de l'educació a la llar?

Els pares que envien els infants al col·legi depenen del calendari i de l'horari escolars; els pares que eduquen a casa poden crear els seus propis.

Els pares expliquen que la família pot funcionar molt estretament: arriben a conèixer-se bé entre ells, a apreciar els talents i les habilitats de cada un, a confiar l'un en l'altre. Enviar els nens a l'escola durant bona part del dia i durant la major part de l'any incideix negativament en la unitat familiar i les relacions entre els seus membres.

Els pares són lliures per a explorar les diferents maneres com aprèn cada un dels seus fills. No estan apartats del procés, sinó involucrats i interessats en ell, encara que no coneguin una àrea determinada. Poden buscar l'ajuda d'un tutor, si els cal; també poden aprendre bé plegats amb l'estudiant; i poden localitzar els recursos prop de casa o a Internet, i tot serà de profit per als estudiants.

Com són els adults que s'han educat a casa? En què es diferencien d'aquells que han estat escolaritzats de manera convencional?

He vist uns quants estudis duts a terme per professors d'universitats dels Estats Units i del Canadà. La finalitat dels estudis era determinar què passa amb les persones que s'han educat a casa. Esdevenen adults 'que funcionen'? Els resultats apunten que els adults que s'han educat a casa han obtingut feines de responsabilitat, han contribuït a les seves comunitats i són 'normals' des de tots els punts de vista.

La meua pròpia experiència amb educadors domèstics durant els darrers 25 anys m'ha ensenyat que les persones educades a casa són persones de recursos. Fixen les seves pròpies fites, estableixen els seus propis horaris, troben les eines que faran servir per a aconseguir els seus propòsits en qualsevol objectiu que es fixin... Són madurs i assenyats; fins i tot els anomenats 'discapacitats intel·lectuals'. Estan acostumats a funcionar en el món quotidià i real, que mai no han abandonat per a romandre a les aules escolars durant la major part del seu temps. Se socialitzen amb persones de diferents edats i aprenen a conviure-hi, perquè no es van segregar en un grup d'edat, tal com s'esdevé a l'escola. Assumeixen la responsabilitat de les seves pròpies accions, i no tenen por de cometre errors.

Algunes facultats i escoles universitàries i algunes empreses estan buscant actualment joves educats a casa a causa de les qualitats que posseeixen per haver-se educat a la llar.

Penseu que és difícil trencar els límits de l'educació convencional?

Les escoles convencionals estan duent a terme una excel·lent tasca d'autodestrucció. Ignoren els pares. Donen per fet que els alumnes són seus i els tracten sense el respecte adient. En nom de l'educació, són arrogants i exigents. Donen mala fama a l'educació.

Veient-se la pedregada a sobre han decidit, majoritàriament, culpar els pares i els alumnes que opten per una manera reconeguda i eficaç d'aprendre, com ara l'educació a la llar. Hi ha moltes coses que les escoles convencionals podrien aprendre dels educadors domèstics, des de les raons per les quals refusen el col·legi fins a les formes eficaçes d'ensenyament que utilitzen. Però jo no conec al món cap sistema escolar els responsables del qual tinguin el més mínim interès en aquesta qüestió...

La coerció és el nom de l'estratègia escolar. Els alumnes són obligats per llei a ser presents tots els dies a l'escola. No tenen ni veu ni vot sobre què passa amb les seves vides. No es considera els pares com a còmplices en el procés d'ajudar els infants a esdevenir adults sans. La coerció és un pobre i inhumà substitut del guiatge i de la confiança.

La majoria dels adults s'han educat de manera convencional; alguns fins i tot no han rebut cap mena d'educació. Creieu que aquest fet contribueix a l'actual situació mundial de fam, guerres, destrucció ecològica?

Considero que l'educació domèstica encoratjarà definitivament molts pares i joves a buscar i trobar les solucions als mals del món. Té el potencial per a permetre que els alumnes visquin al món real i que vegin els problemes de la fam, de les guerres i de la destrucció del planeta dia a dia.

En primer lloc, als infants que viuen en l'abundància –els que habiten als països rics, com els Estats Units, el Canadà i molts d'Europa– els cal entendre que gaudeixen de béns materials gràcies a la feina de les persones que viuen als països pobres. Les sabates que calcen, les polseres que llueixen, el menjar que hi ha a taula no és el producte de les seves mans.

Cal que s'adonin de les immenses mancances que pateixen altres nois de la seva mateixa edat a la major part dels altres països del món. Cal que acceptin el fet que els interessos dels seus propis governs i la cobdícia de les grans empreses són en gran manera els culpables d'aquests mals. Només aleshores hom pot esperar que prenguin la iniciativa per posar-hi remei, tant com puguin. Tan sols en aquell moment podran donar suport a les mesures que tant governs com grans empreses han de prendre per tal de resoldre els problemes.

Quines qualitats ha de tenir l'adult per a educar-se ell mateix per tal de trobar solucions a tot això?

La bona disposició a adonar-se dels problemes existents a la resta del món, la consciència reflexiva, la predisposició a posicionar-se contra les polítiques i pràctiques inhumanes de governs i grans empreses.

Què és l'espiritualitat per a vós?

Per a mi, l'espiritualitat és el nodriment de la raó per la qual jo vaig néixer. És l'esforç incessant per a donar significat a la meua vida, per a dur a terme el propòsit de la meua existència amb el més gran abast que pugui.

És allò que creix en un infant i que és gairebé inapreciable. Els podem veure créixer físicament, podem escoltar les seves explicacions de com comprenen coses complexes, els acompanyem durant els rituals quotidians de les nostres vides; però no encertem a veure que hi ha un magnetisme en joc en cada un d'ells: l'atracció cap a la seva vocació a la vida.

L'espiritualitat no és cap religió. Algú ha dit que la religió és per a les persones que tenen por d'anar a l'infern i que l'espiritualitat és per a qui ja hi ha estat. Jo ho comparteixo, això.

Hi ha quelcom en especial que us agradaria compartir amb els lectors d'aquesta revista?

Sóc educadora de 50 anys ençà. He fet classe als infants d'altres persones, tant en escoles religioses com públiques, i en tots els nivells, des de preescolar fins a la universitat. Vaig començar amb Clonlara School fa 36 anys per oferir un servei tant als meus propis fills com als d'altri emprant mètodes humanitaris. El 1979 vaig tirar endavant un programa per tal d'ajudar els educadors domèstics. Tenint en compte totes aquestes maneres d'educar, considero que l'educació a la llar és la més autèntica, la que més trenca els esquemes establerts i la més plena i satisfactòria. És una promesa per al nostre món.

LA IMPORTÀNCIA DEL MOVIMENT GLOBAL D'ECOALDEES

Cada cop es té més clar que la societat industrial actual, opulenta i consumista, ha entrat en una fase terminal, en un període en què les dificultats augmenten progressivament, i que tot això ha de conduir, sense cap mena de dubte, a l'emergència d'una societat bastant diferent. Durant prop de tres-cents anys hem assistit a un permanent creixement de la capacitat productiva i de la sofisticació tecnològica, del 'desenvolupament', de la riquesa econòmica i del nivell de vida. Fins als anys 60 ningú no es qüestionava si aquesta recerca de creixement i opulència podrien continuar per sempre.

Des d'aleshores, el problema dels 'límits del creixement' ha emergit com una força irresistible, mostrant que la societat industrial actual, opulenta i consumista, és clarament insostenible i que genera problemes molt greus de manca de recursos, danys ecològics, privacions al Tercer Món, conflictes i fracàs social (Trainer, 1995a, 1998, 1999). L'estil de vida que es dona per fet als països rics és possible només per a una petita part de la població mundial i per un període curt de temps, i a costa d'arrabassar als altres països els seus recursos cada cop més escassos i de generar un dany ecològic de proporcions catastròfiques. I, tot i així, es continua insistint en el creixement econòmic, és a dir en un augment constant i indefinit de la producció i el consum.

Anàlisis 'de camp' recents (Wachernagel and Rees, 1995) mostren que es necessiten almenys 4,5 hectàrees de terreny productiu per a donar menjar, aigua, energia i habitatge a una persona en un país ric. Si els nou o deu mil milions de persones que habitaran aviat la Terra haguessin de viure tal com vivim nosaltres aquí a Sidney es necessitarien vuit vegades més terres productives que la totalitat de què en disposa el planeta. La nostra societat no és només lleugerament insostenible: està molt lluny de la sostenibilitat.

El problema ambiental global s'explica igualment en termes de fins on arriben la producció i el consum. Per exemple, els científics que s'ocupen de l'atmosfera ens diuen que si volem aturar la

concentració de diòxid de carboni a l'atmosfera i que no empitjori n'hem de reduir les emissions entre un 60 i un 80%. Si volguéssim reduir aquesta concentració fins un 60% i repartíssim aquesta energia entre nou mil milions de persones cadascú hauria de passar amb una quinzena part de la quantitat que usem actualment. La majoria de la gent no té ni idea d'aquestes quantitats; és a dir, no és conscient del fet que estem molt lluny de ser sostenibles i que hem de reduir l'ús dels recursos i l'impacte ambiental fins a unes xifres força menors que les actuals.

Els problemes més greus causats per aquesta dependència envers l'opulència i el creixement són, de totes maneres, la privació i el subdesenvolupament del Tercer Món. Els qui vivim en països rics gastem el 80% de tots els recursos mundials i consumim de 15 a 20 vegades més recursos que el consum per càpita de la meitat més pobre del món. L'economia global permet a les forces del mercat determinar com es distribueixen els recursos i què ha de ser desenvolupat. El resultat inevitable de tot això és que els rics controlen la major part dels recursos i dels béns produïts al món, mentre que als pobres els manca el més imprescindible, tota vegada que només se'ls permet un tipus de desenvolupament, que serveix únicament per a dedicar terres i recursos a la producció de béns exportables per a l'enriquiment de les elits locals, de les grans corporacions i dels compradors del Primer Món. Val més considerar el desenvolupament econòmic convencional com una mena de pillatge (Chossudovsky, 1997; Goldsmith, 1997; Trainer, 1989, 1995a, 1995b).

Sembla clar que els greus problemes locals a què ens enfrontem no tenen solució, tret que ens orientem cap a formes de vida que ens permetin viure bé amb uns nivells de consum molt més baixos que els actualment existents als països rics. I, en canvi, quin és l'objectiu principal de totes les societats? Doncs el creixement econòmic; és a dir, augmentar la producció, el consum, el 'nivell de vida' i el PIB, tant com sigui possible, constantment i sense

límit. Les implicacions suïcides i d'absurda impossibilitat d'aquest compromís mai qüestionat són fàcilment demostrables.

Si totes les persones que viuran a la Terra cap al 2070 haguessin de tenir el mateix 'nivell de vida' que tenim ara als països rics, suposant un creixement econòmic mitjà del 3% durant 70 anys, la producció econòmica total al món seria cent vegades més gran que l'actual. Quan s'arriben a comprendre aquestes xifres s'aprecia clarament que un ordre mundial just i sostenible només es pot aconseguir amb una "transició eventual cap a Formes de Vida més Simples" (an eventual transition to The Simpler Way), és a dir, cap a una societat basada en nivells de vida més baixos, comunitats socioeconòmiques cooperatives i altament autosuficients i un sistema econòmic totalment diferent, que no es deixi arrossegar per les forces del mercat, el desig de guany o el creixement (per a detalls, vegi's Trainer, 1995a).

Alguns altres exemples determinants en una societat ecològicament sostenible podrien ser certs principis de disseny de Permacultura, tals com la creació de densos 'paisatges comestibles' en tots els barris de les grans ciutats, la producció local de la major part dels aliments, mobles, vaixelles, etc., així com una àmplia descentralització que permeti, per exemple, que tothom pugui anar a treballar amb bicicleta, l'augment de la producció artesanal, la reducció del nombre de grans companyies, la creació de grups de treball i comitès comunitaris, així com d'espais comunals per a compartir certs objectes i comoditats, la construcció a cada barriada de tallers, estanys, molins de vent..., l'aixecament de moltes de les circumval·lacions de les ciutats, l'establiment de bancs locals, de moneda local, la distribució de molts béns gratuïts procedents dels espais comunals, l'autogovern de molts barris i ciutats... i que només es treballi per diners un dia a la setmana!

Una economia pràcticament nova ha de ser creada. En aquesta economia continuaria havent-hi espai per a petites empreses privades i per al mercat, però totes dues coses estarien sota el control social. Les decisions bàsiques de producció, desenvolupament i distribució s'haurien de prendre col·lectivament. El creixement no hi tindria cabuda de cap manera. Hi hauria també molts béns gratuïts pertanyents a la comunitat i molta més activitat econòmica

que no implicaria l'ús del diner o del mercat i sí molt menys treball i molta menys producció que a l'actualitat. També l'Estat perdria gran part de la seva preponderància, ja que la major part de l'activitat econòmica i política tindria lloc al nivell de petits nuclis autogestionats. Hi hauria pocs, o potser cap, bancs o empreses multinacionals. No hi hauria cap reducció en coses importants com són l'ús de certa tecnologia, l'extensió de la medicina moderna o l'existència d'universitats, de les arts i la investigació.

Cal subratllar que el que acabo d'esmentar no són preferències o opcions possibles entre d'altres. És la forma general que una societat sostenible ha de tenir, *ho vulguem o no*. No podem resoldre els grans problemes globals tret que avancem, tant en els països rics com en els pobres, cap a assentaments, estils de vida i economies que possibilitin Formes Simples de Vida.

La transició necessària és tan enorme que la major part de nosaltres (jo inclòs) tenim poques possibilitats de dur-la a terme completament. Tanmateix, no només disposem d'una gran quantitat de bibliografia sobre la forma que ha de tenir una societat sostenible, sinó que des de fa dues dècades cada cop més gent ha començat a adoptar

Formes Simples de Vida. Dues tendències se superposen: la primera és la 'simplicitat voluntària', que vol dir que molta gent es comença a adonar que una reducció de la inversió feta en la societat de consum li suposa una considerable millora de la pròpia qualitat de vida. La segona tendència és el Moviment Global d'Ecoaldees: molts petits grups escampats per tot el món estan construint autèntics assentaments i sistemes que incorporen els principis de les Formes Simples de Vida. Aquest Moviment, concebut en termes amplis, inclou centenars d'iniciatives molt diverses a tot el món, tant d'ecoaldees i altres comunitats intencionals com de cooperatives d'habitatges (*co-housing*), de moneda local, d'agricultura sostinguda per la comunitat, de sistemes de bescanvi (LETS), etc. La tasca més important i difícil que se'ns planteja ara mateix en aquest domini és transformar els pobles i barris existents en comunitats autosuficients amb característiques similars a les de les ecoaldees. **No tinc cap dubte a l'hora d'afirmar que el destí del planeta és a les mans d'aquelles persones que estan obrint el camí cap a**

Formes de Vida més Simples. Una de les principals raons per afirmar això és el fet que el corrent principal de la societat no presta cap atenció a la informació que li arriba sobre la naturalesa clarament injusta i insostenible d'una manera de produir i consumir. Durant dècades molts de nosaltres hem estat treballant durament per educar la gent sobre els problemes de la sostenibilitat i sobre la necessitat d'un canvi radical de la societat del creixement i de la cobdícia. Penso que aquest esforç ha estat gairebé en va. Ni polítics, ni economistes, ni governs, ni mitjans de comunicació, ni institucions educatives, ni la gent en general presta la més mínima atenció al problema dels límits del creixement. Al contrari; sembla que s'està menys disposat a pensar en aquests temes ara que fa vint anys. La societat de consum no canviarà simplement perquè s'acumuli la informació sobre els problemes globals i la necessitat d'un canvi radical.

Què podem fer, doncs? Com poden contribuir al canvi les persones que se senten implicades per la situació global en la transició cap a un ordre mundial sostenible? **L'única resposta, crec, és posar la major part de la nostra energia en el desenvolupament i la demostració d'estils de vida alternatius, en comunitats i en sistemes, de manera que quan la societat de consum es trobi amb un problema realment seriós la gent pugui veure que existeix una alternativa; una que és més sana, factible, atractiva, justa i ecològicament sostenible.**

La responsabilitat que adquireix el Moviment de Formes Simples de Vida és doncs enorme. Coneixem la forma que ha de tenir un ordre mundial satisfactori; ara hem d'intentar, amb tots els mitjans possibles, que la societat ho entengui. La millor manera és per mitjà dels exemples que s'estan construint. També ens hem de preguntar què podem fer dins d'aquest moviment per augmentar-ne l'efectivitat. Per respondre penso que hauríem de centrar-nos en les àrees següents:

Som forts en temes com la comunitat, la cooperació, la participació i l'espiritualitat. On hem de posar més atenció és en el desenvolupament de formes de vida i assentaments amb una demanda molt baixa de recursos. Els límits en l'anàlisi del creixement mostren que un ordre mundial més just i sostenible no és possible sense nivells de consum de recursos per càpita molt més baixos que els que actualment es donen als països rics. Necessitem crear assentaments amb una petja ecològica¹ que sigui bastant inferior a les nou hectàrees de terres productives calculades per a persones que visquin a les ciutats de països rics. Tota la terra productiva del planeta no proporciona més que 0,7 hectàrees per a cadascun dels nou mil milions d'habitants que, pel que s'espera, poblaran la Terra al final d'aquest segle. Això significa que hem de treballar per una agricultura local, fer a casa moltes de les coses que necessitem, construir cases humils amb fang, viatjar menys, desenvolupar estils de vida materialment sim-

ples, utilitzar ben poc els cotxes i reduir les compres de béns importats.

Pocs dels textos sobre ecoaldees incideixen prou en aquest ventall d'idees sobre Formes de Vida més Simples. Hauríem de tenir sempre present que la meitat de la població mundial té uns ingressos que no superen els dos dòlars per dia, i que prop de mil milions de persones no tenen prou recursos per a menjar. Formes de Vida i assentaments que siguin possibles per a tots impliquen necessàriament estils de vida molt simples i una petja ecològica molt petita.

Hauríem de posar també més èmfasi en la producció econòmica comunitària, és a dir en els béns comuns: tallers, horts, infraestructures, cooperatives i especialment els *working bees* (grups de treball comunitari), als quals cal donar més importància a l'hora de produir béns i serveis en una comunitat autosuficient.

També necessitem treballar fora de la comunitat per construir economies locals autosuficients. No podem produir tot allò que necessitem dins de l'ecoaldea. Una societat sostenible no pot importar neveres i ràdios de l'altra punta del planeta. No serveix de res tenir una ecoaldea perfecta si obté part dels seus recursos d'una economia que està en mans de les forces del mercat, del guany, del creixement i de la cobdícia de les grans empreses. Per això la tasca més difícil a què ens hem d'enfrontar no és construir comunitats internacionals, sinó esbrinar com podem transformar lentament els pobles i les ciutats de la societat de consum cap a sistemes econòmics locals i altament autosuficients. Les comunitats intencionals estan en una bona posició de partida per a treballar en aquesta tasca crucial a les regions en què estan immerses. Per acabar, penso que hem d'afrontar aquest repte amb molta més energia i amb una visió política molt més explícita. Som molt tranquils i massa cortesos! **Hauríem d'apropar-nos a la gent per dir-los que les seves formes de vida són un error catastròfic, que estan destruint els ecosistemes del planeta i que tenen una repercussió molt negativa sobre milers de milions de persones que viuen al Tercer Món, que l'economia global és vergonyosament injusta i que un ordre mundial satisfactori no pot ser construït sense una necessària transició cap a una Forma de Vida més Simple.** De moment les nostres veus no sonen prou alt. La societat de consum no comprèn la necessitat del canvi i no ens veu com una nova via cap a un món més sa i més just. M'agradaria que els escrits sobre ecoaldees reflectissin amb major intensitat i determinació la urgència d'aquest repte.

El món perd unes 30.000 hectàrees de selva tropical cada dia, i el Tercer Món perd nens cada dia. Els grans problemes empitjoren progressivament a una velocitat alarmant. Un informe recent de l'ONU mostra que el terç més pobre de la població mundial és cada dia més pobre. La globalització accelera aquestes tendències. Els arguments per al pessimisme i la desesperació sovint semblen irrefutables. Però també tenim raons per a l'esperança, especialment en l'emergència de

centenars d'assentaments i sistemes en tot el món més o menys basats en el que sens dubte són els principis fonamentals necessaris per a establir un ordre mundial sostenible, segur i just. Algunes de les ecoaldees que conec s'estan mostrant com a proves irrefutables que els éssers humans podrien desactivar ràpidament el problema global si escollissin fer-ho. Governos, multinacionals i mitjans de comunicació no facilitaran de cap manera aquesta elecció. Si el planeta duu a terme la transició cap a sistemes justos i sostenibles serà perquè nosaltres hem mostrat el camí cap a Formes de Vida més Simples.

¹ La 'petja ecològica' és una magnitud utilitzada per mesurar la 'capacitat de càrrega' d'una comunitat, és a dir la seva capacitat per a acollir qualsevol espècie de planta o d'animal. Per calcular-la es fa un estudi de les necessitats i dels residus que s'han d'absorbir, i això s'expressa en termes de superfície de terreny necessari. La comunitat compara si això hi cap en la superfície de què disposa i, si no és així, vol dir que s'ha d'ocupar terreny d'una altra comunitat. Aquest terreny que es troba fora dels límits és anomenat 'Capacitat de Càrrega Adquirida' (CCA). Aquesta mena d'estudis estan començant, i molts pocs casos han estat calculats encara. Dades provisionals per al Gran Manchester (la ciutat i les àrees rurals que l'envolten) indiquen que requereix una CCA almenys deu vegades més gran que l'espai que ocupa.

Bibliografia mencionada:

Chossudovsky, M., (1997), *The Globalisation of Poverty*, London, Zed Books.

Goldsmith, E., (1997), 'Development as colonialism', in J. Mander and E. Goldsmith, *The Case Against the Global Economy*, San Francisco, Sierra.

Trainer, T. (F. E.), (1995), *The Conserver Society: Alternatives for Sustainability*, London, Zed Books.

Trainer, F. E. (T.), (1998), *Saving the Environment; What It Will Take*, Sydney, University of NSW Press.

Trainer, F. E. (T.), (1999), 'The limits to growth case now', *The Environmentalist*, 19, 19, 4, Dec. 325-336.

Wachernagel, N. and W. Rees, (1996), *Our Ecological Footprint*, Philadelphia, New Society.

Aquest article ha estat extret i traduït del llibre *Eurotopia. Guia europea de Comunidades y Ecoaldeas*. Fundació GEA. València, 2001. Tel. 963 743 687. Lloc web: www.gea-es.org

A *Eurotopia* les comunitats de tot Europa parlen dels seus ideals, les seves experiències i la seva aposta per un futur ple de valor, per una Europa viva de les utopies. Aquest llibre conté articles sobre el tema Viure en Comunitat, escrits per persones que viuen en comunitats i ecoaldees. Una guia amb més de tres-centes comunitats de vint-i-dos països europeus, amb descripcions actualitzades i donades per les mateixes comunitats: mapes de situació per a la correcta localització geogràfica; descripció de xarxes de comunitats i ecoaldees, amb les adreces dels seus membres; un capítol amb dotzenes d'adreces útils; una bibliografia amb nombroses referències sobre el tema. En total, prop de set-centes referències sobre el tema Viure en Comunitat.

Ecoaldees i comunitats

Per primera vegada a la història la major part de la població mundial viu a les ciutats. Diversos factors contribueixen que cada cop les ciutats siguin més grans, de manera que amplien el seu radi d'influència i arriben a necessitar més de cent vegades la seva superfície per a abastir-se (1). La seva insostenibilitat està demostrada i com ja s'avisava a la Conferència Hàbitat de 1976, la primera cimera de les ciutats de les Nacions Unides, una de les més grans preocupacions era el desmesurat creixement urbà de les ciutats sense cap mena de control. Aquest creixement desmesurat comporta i comportarà cada cop més unes ciutats amb grans problemes: grans demandes de capital natural per a abastir-les, emissions de residus cada cop més grans (2), problemes socials d'envergadura, violència, insatisfacció social, pobresa i marginació en alguns sectors de la població, etc. És per tant urgent un nou plantejament per a aquestes ciutats; cal dotar-les d'una nova perspectiva.

El que ha dut diversos grups a plantejar-se una forma de vida diferent són sens dubte aquests problemes i la necessitat vital d'un contacte més gran i de més qualitat amb altres persones, la idea de posar en marxa assentaments sustentables i sobretot un control sobre el que ens envolta (aliments, entorn, educació dels fills, etc.).

J. T. Jackson, president i fundador del GAIA TRUST (3), comenta que «la crisi dels assentaments humans és un repte enorme tant al nord com al sud, i requerirà accions a molts nivells si desitgem fer camins per millorar la situació dels milers de milions de persones afectades. Les idees que es desenvolupen en aquesta proposta, inspirats directament per l'Agenda 21, són un intent nou i no ortodox d'abordar el problema, extremadament complex, de com podem dur el planeta cap a una societat de comunitats sustentables.

«La idea bàsica és proveir exemples que puguin ser reproduïts. No tenim aquests exemples ideals avui, la qual cosa és una de les raons principals per les quals l'avançament cap a la sostenibilitat s'està produint molt lentament.»

A Espanya

El moviment d'ecoaldees s'estén fortament per tot el món. Alguns països, com Austràlia, compten amb més de dues-centes comunitats. A Espanya el moviment avança amb més lentiud, ja que hi ha arrancat posteriorment. Projectes que van començar amb el plantejament de simple retorn a la vida rural poc a poc van adquirint complexitat. Diversos grups estan recuperant pobles abandonats – Matavenero (Lleó), Artosilla i Pan (Osca), Amayuelas de Abajo (Palència)–; en d'altres llocs s'han començat comunitats o pobles ecològics partint de projectes de desenvolupament en finques més o menys extenses. El que sí que és segur és la gran inquietud que existeix per a anar-se apropant a una forma de vida més sostenible en totes les seves facetes. Per ara els projectes s'implanten en el mitjà rural, ja que és molt més fàcil crear una ecoaldea en un territori verge.

La Xarxa Ibèrica d'Ecoaldees es va crear amb l'ànim de fomentar l'intercanvi d'informació i de recursos entre els seus membres i de difondre a l'exterior el concepte d'ecoaldea i d'assentament sostenible. Anualment la Xarxa organitza una trobada amb l'afany de reunir projectes de tots els racons de la península, durant la qual s'aprofita per a exposar les diverses problemàtiques. La Xarxa Ibèrica està, així mateix, associada al Global Ecovillage Network, una xarxa mundial que impulsa un model de vida sostenible.

Toni Marín. Editor de *Rehabitar* i coordinador de comunicació de GEA.
rehabitar@gea-es.org

Notes:

1.- Herbert Girardet, *Creando ciudades sostenibles* (versió en castellà editada per Edicions Tilde, València 2001)

2.- Veure nota 1.

3.- Sobre el GAIA TRUST A.M.B.A. L'objectiu del Gaia Trust és promoure una consciència global que experimenti el planeta sencer com un organisme viu, i la humanitat com a part integrant d'aquest organisme.

Més informació:

Global Ecovillage Network: www.gen-europe.org
Xarxa Ibèrica d'Ecoaldees: http://es.geocities.com/rie_ecoaldeas
Rehabitar – revista de Bioconstrucció, Permacultura i vida sostenible: http://www.gea-es.org/otrascosas/publi_rehabitar.html
Tel. 978 78 14 66

NOTA DE PREMSA

V Trobada d'Ecoaldees a Cadis

S'ha celebrat, del 22 al 25 d'agost, la V Trobada Nacional d'Ecoaldees, que patrocina la Xarxa Ibèrica d'Ecoaldees, i que aquest any ha estat organitzada pel Taller d'Experimentació Ambiental La Llavor ('La Semilla').

Aquesta trobada ha suposat per als organitzadors un gran esforç organitzatiu que s'ha dut amb una eficàcia impecable en tots els aspectes: infinitat de tallers teòrics i pràctics, infraestructures senzilles però que han complert el seu objectiu, senyalitzacions precises que explicaven en tot moment el tipus de vegetació o conreu, menjar creatiu i saludable i un tracte d'allò més afable... Sens dubte una clara demostració del que es pot fer amb pocs mitjans però amb molta il·lusió i molta feina tenint en compte, a més, el gran revés que van patir a La Llavor quan, el mes de març passat, un incendi va arrasar diverses dependències. L'esforç ha estat per tant doble i només ens queda sorprendre'ns per la gran capacitat de treball que han demostrat.

Les trobades anuals s'estan realitzant amb l'objectiu de reunir persones que estiguin treballant per crear i desenvolupar realitats, en el medi rural, que es regeixin per principis més humans i respectuosos que aquells que sostenen el patró de desenvolupament de la societat, per tal d'intercanviar experiències, per buscar solucions a les múltiples dificultats que implica aquesta elecció de vida, per teixir una xarxa que doni suport a l'evolució de tots els projectes, per revisar i discutir la feina feta i per compartir un somni. A més, també serveix com a lloc de trobada amb persones de l'àmbit urbà que treballen amb un compromís social i que estan interessades a desenvolupar noves formes de vida i a transformar les ciutats en espais d'escala humana. És un motiu més per a retrobar vells amics i amigues i conèixer noves persones implicades en un mateix projecte de sostenibilitat i d'amor al planeta.

Per als quatre dies que va durar la trobada l'organització va dissenyar un gran programa que incloïa dues àrees: d'una banda tot un seguit de tallers i conferències sobre salut, solidaritat, autoconstrucció, educació, alimentació, activitats lúdiques, agricultura, energies renovables, etc.; i, d'altra banda, els fòrums de la Xarxa Ibèrica d'Ecoaldees. Les activitats van ser molt completes; van abastar temes tan interessants com les xerrades sobre kinesiologia, bancs de llavors, tallers de cistelleria, la construcció d'un vàter sec amb materials senzills, cuina saludable, antroposofia... Hi havia moments en què un sentia la necessitat de dividir-se en dos per tal de no perdre's quelcom d'interessant.

Més informació a la revista *Rehabitar*, núm. 5

De Rio a Johannesburg 2002

A començaments de setembre se celebrarà a Johannesburg la Cimera Mundial sobre Desenvolupament Sostenible, deu anys després de la Cimera de la Terra celebrada a Rio de Janeiro.

Quan l'ONU va convocar la Primera Conferència Mundial sobre Medi Ambient a Estocolm, l'any 72, serví de fet per a donar al nou moviment ambiental internacional la legitimitat que li mancava i significà els inicis de la difusió de la consciència ecològica moderna.

La Cimera de Rio, producte d'un laboriós procés de consens sobre un tema tan complex com el medi ambient mundial, es convocà en gran mesura per la pressió del moviment ecologista, en plena efervescència des dels anys 70 i 80. Fou molt important també la contribució de la investigació científica, que posà en relleu i confirmà la gravetat de les agressions ambientals comeses per l'home en aquestes últimes dècades, les seqüeles de les quals començaven a deixar la seva empremta a escala global. Els temes ambientals ja no només provoquen molèsties en l'àmbit local, sinó que constitueixen un problema global. Aquesta dimensió ha fet taula rasa –i ho continua fent– en les parcel·les territorials i mentals creades per l'home. A pesar de les seves dificultats i mancances, Rio va significar diverses coses importants: l'expressió de l'eclosió organitzativa de la societat civil durant els anys 70 i 80; va ser, a més, una fita en la percepció pública de la problemàtica ambiental. Passava alguna cosa important. Era la primera vegada que aquests problemes acaparaven tota l'atenció en un marc exclusiu i de forma monogràfica. Va contribuir a obrir els ulls als ciutadans i governants de tot el món sobre la transcendència dels problemes ambientals que afecten el planeta. El desplegament dels mitjans de comunicació, la difusió multitudinària i la multitudinària presència de caps d'estat i de govern a la Cimera van donar una gran difusió als reptes per a garantir un món habitable a les generacions futures. Malgrat que vorejà alguns dels problemes més conflictius –certament no foren objecte de discussió aspectes tan importants com aturar l'augment de la població i la necessitat de nous models de creixement econòmic– es manifestà una presa de consciència col·lectiva per part de la comunitat internacional dels límits de l'actual model de desenvolupament. Es va

avaluar i posar en circulació el concepte de 'sostenibilitat ecològica', que passà a ocupar un lloc en totes les agendes, si més no de paraula. De fet, des de llavors el desenvolupament sostenible és a la boca de gairebé tothom. Encara que per a alguns és un concepte poc clar i que sovint s'utilitza de manera confusa per servir determinats interessos –assimilant-lo o confonent-lo intencionadament amb creixement sostingut– el cert és que ha ocupat un lloc central en les idees, les proclames, les declaracions de bones intencions i la polèmica sobre creixement i desenvolupament d'aquests darrers anys. Un dels fruits principals de Rio va ser l'Agenda 21, el programa d'acció que cal complir, la Bíblia de la sostenibilitat social, econòmica i ambiental, un extens treball de recomanacions d'acció per a anar vers el desenvolupament sostenible. Però aquest programa d'acció de fet consistia en fragments d'un futur sostenible; no es va ocupar del canvi econòmic sistemàtic necessari per a crear-lo. D'altra banda, l'impacte del deteriorament ambiental en els països en vies de desenvolupament començà a deixar la seva empremta a escala global. Així, l'altre fet important és que els països del Tercer Món per primera vegada van tenir la possibilitat d'expressar els seus vells problemes: la pèrdua de sòl fèrtil, la desforestació, l'esgotament dels recursos i una economia de subsistència que minen les seves possibilitats de desenvolupament. Problemes que reflecteixen el profund desequilibri de l'estructura econòmica mundial que sustenta aquest estat de coses: milions d'éssers paguen amb les seves vides la topada entre el creixement econòmic de la tercera part rica del planeta i l'explosió demogràfica de la resta.

Així a Rio va aparèixer, amb una força que no es va veure a Estocolm, la relació entre la pobresa i el deteriorament ambiental i es començà a vincular l'habitabilitat de la Terra amb la distribució internacional de la riquesa.

Però el cert és que, deu anys després de Rio, malgrat alguns avenços i millores parcials les condicions tant ambientals com socials globals del planeta han empitjorat. Una cultura ecològica més extesa i popularitzada no vol dir que les coses vagin millor. La legislació i les polítiques públiques no han incorporat prou a l'activitat diària les consignes de Rio; no s'ha interioritzat ni portat a la pràctica l'ètica ambiental i social plantejada.

Els països rics han optat per continuar creixent econòmicament a qualsevol preu, i deixar al mercat la solució dels temes socials i ambientals. Les institucions financeres internacionals que estan al seu servei —Fons Monetari Internacional (FMI), Banc Mundial, Organització Mundial del Comerç (OMC)— són un marc que els brinda el major control i influència en les seves relacions amb el Sud. I amb l'OMC han anat augmentant les quotes de poder en el control de l'economia mundial, òbviament actuant al marge de les Nacions Unides o de qualsevol control democràtic. De fet, després del fracàs de Seattle, l'OMC ha obtingut a Doha, com qui no vol la cosa, el consens per a una nova ronda liberalitzadora del comerç internacional, cosa que significa noves amenaces per a la sostenibilitat social i ambiental del planeta. El que tenim és la pervivència d'un model de desenvolupament econòmic impulsat pels països rics que genera desequilibris profunds i insostenibles per als ecosistemes, l'endarreriment de les dues terceres parts del món i la marginació i la pobresa per a massa persones.

Així, continua sent necessari, a més de reformular el paper i la jerarquia de les polítiques ambientals, la reformulació dràstica del model de creixement econòmic. Cal anar vers una economia ecològica i social. Cal una nova visió del món: de la mateixa manera que Copèrnic va afirmar que era la Terra la que girava al voltant del Sol i no a l'inrevés, avui cal un canvi semblant en la nostra manera de pensar la relació entre la Terra i l'economia, i en la nostra visió del món. Malgrat tota la influència exercida pels poders dominants en sentit contrari... és l'economia la que forma part de l'ecologia, del medi ambient, de l'entorn. Tractar l'entorn com a part de l'economia ha produït una economia que està destruint els seus sistemes de manteniment naturals i la seva dotació de capital natural. És a dir, ens estem menjant el patrimoni, en comptes de viure de les rendes. El que tenim és una economia altament destructiva.

La prova que l'economia actual és incompatible amb els sistemes naturals la constitueixen les notícies sobre l'esgotament de pesqueries, el retrocés dels boscos, l'augment de l'erosió dels sòls, l'erosió de les pastures, l'extensió dels deserts, l'augment del nivell de CO₂, l'enfonsament del nivell de les capes freàtiques, l'augment de les temperatures, tempestes més destructives, el desglac dels casquets polars, l'augment del nivell del mar, la desaparició dels esculls de corall, l'extinció d'espècies... Aquestes tendències marquen una relació cada cop més tensa entre l'economia i els ecosistemes de la Terra i tenen un preu econòmic cada cop més alt.

Les exigències d'una economia en expansió, tal com s'estructura ara per ara, superen la producció sostenible dels ecosistemes. Una tercera part de la terra de cultiu del món està perdent fertilitat, cosa que fa perillar la seva productivitat i la seguretat alimentària. La meitat de les pastures del món pateixen una sobreexplotació que les està desertitzant. Els boscos s'estan reduint. Dos terços

de les pesqueries oceàniques s'exploten per sobre de la seva capacitat de producció. De fet, la sobrepesca s'ha convertit en la regla. La sobreexplotació de les aigües subterrànies i el seu possible exhauriment estan tenint efectes negatius sobre la producció d'aliments. El model energètic i econòmic basat en els combustibles fòssils, els automòbils que consumeixen petroli i els productes d'un sol ús, per citar només tres temes, no pot funcionar a escala planetària. Si tots els habitants del planeta consumissin al mateix nivell que els dels països rics senzillament la Terra no ho podria suportar.

Que el model de desenvolupament que domina les relacions socioeconòmiques al nostre món és insostenible ja fa prop de trenta anys que està establert. El que cal és reestructurar l'economia mundial global per tal que sigui compatible amb els ecosistemes del planeta i que un progrés econòmic equitatiu i ben distribuït es pugui estendre. Cal redefinir el concepte de progrés i de desenvolupament. Fins i tot la forma com mesurem el progrés, és a dir els nostres comptes, s'ha de replantejar. Cal incloure els costos ambientals en els preus dels béns i serveis per tal que reflecteixin la realitat i deixar d'encolomarlos en el temps a les properes generacions o en l'espai a les economies més pobres.

No pot ser que les activitats econòmiques amb efectes negatius sobre el medi siguin més barates que les positives perquè els preus no inclouen els seus costos ambientals. No pot ser que moltes activitats econòmiques amb efectes negatius sobre el medi continuïn sent subvencionades amb diner públic. No pot ser que fer malament les coses des del punt de vista ecològic sigui més barat que fer-les bé. Aquesta situació és una pesada llosa, un enorme entrebanc per a assolir la direcció adequada vers la sostenibilitat. Si de debò volem anar vers un desenvolupament sostenible, vers una economia ecològica, hem de treballar per capgirar aquestes tendències. La reestructuració del sistema fiscal és clau per a eliminar les greus deformacions econòmiques actuals i capgirar la direcció per on estem anant.

El sistema fiscal actual és una combinació de subvencions i impostos que reflecteix els objectius d'una altra època. Aplicar la política fiscal per fomentar activitats positives per a l'entorn i penar les destructives alliberarà molta energia de cara a dur l'economia en una direcció sostenible. Cal gravar les activitats que destrueixen l'entorn com ara la mineria del carbó, les vendes d'electricitat i energia no renovable, les emissions de carboni i sofre, la generació de residus tòxics, la utilització de primeres matèries verges, la tala d'arbres, la transformació de terrenys de conreu per a usos no agrícoles, el consum excessiu d'aigua, l'ús de pesticides, l'ús d'envasos no retornables, la generació de deixalles, la utilització de productes d'un sol ús, les emissions de metalls pesants com ara el cadmi, el coure, el plom, el mercuri i el zinc, l'ús de cianur en l'extracció de l'or... i compensar-los amb una reducció equivalent dels impostos sobre la renda. No es tracta d'augmentar els impostos, sinó de canviar-ne el sentit. En primer lloc, perquè els preus reflecteixin els costos ambientals; en segon lloc, per fomentar comportaments responsables amb l'entorn i com a efecte dissuasiu de les tendències negatives per al medi.

L'altra peça del sistema tributari són les subvencions. Aquestes sovint són més opaques i menys conegudes pel públic. Segons càlculs del Consell de la Terra al món es gasten a l'any uns 700.000 milions de dòlars de l'erari públic per subvencionar activitats com ara la crema de combustibles fòssils, l'ús de pesticides, la tala de boscos, la pesca i el trànsit d'automòbils. Costa de creure que el món gastí milers de milions de dòlars cada any per subvencionar la pròpia destrucció, però així és.

Les principals activitats que estan subvencionades arreu del món són la producció d'aliments, a més de les enormes subvencions, sovint ocultes, del trànsit i els combustibles fòssils. En agricultura els governs subvencionen l'ús d'aigua per a regar fins i tot en llocs on minven les capes freàtiques, la producció de conreus, l'ús de fertilitzants, pesticides, i el mateix consum d'aliments. A Europa les subvencions d'una agricultura que no és sostenible llastren de fa anys els pressupostos de la Unió Europea. Hi ha subvencions per a fomentar el consum d'aigua en comptes del seu estalvi. La pesca marítima i les indústries d'extracció, sobretot la mineria i la tala d'arbres, són altres grans receptors d'ajuts i subsidis estatals.

Si aquestes subvencions es destinessin a activitats positives per a l'entorn –energies renovables i eficiència energètica, plantació

d'arbres, estalvi i millor ús de l'aigua, agricultura ecològica, aquicultura, planificació familiar, educació per a la dona jove als països en vies de desenvolupament... – el futur es veuria d'una altra manera molt millor. El potencial per a construir una economia sostenible per a l'entorn mitjançant una reordenació de les subvencions és enorme. El que toca és conduir les subvencions destinades ara a promoure les activitats destructives per a l'entorn cap a les activitats que ajudin a construir una economia ecològica. De fet, el trasllat d'impostos s'està realitzant tímidament a alguns països d'Europa, però és un procés que es troba encara a les primeres etapes i a cap país no supera el 3% dels ingressos oficials. Per als polítics el principal interès és gairebé exclusivament apujar o rebaixar els impostos i no pas la reestructuració del sistema fiscal per afavorir la sostenibilitat. Cal treballar per superar aquesta inèrcia política i els obstacles posats pels grups d'interessos per mantenir l'actual situació. La reforma fiscal, el canvi del sistema impositiu en un sentit ecològic, és un eix fonamental per tal de reestructurar l'economia abans que la destrucció ambiental no provoqui un declivi econòmic.

La qüestió ara és com es pot generar prou suport públic per a la sistemàtica translació d'impostos que fa falta. De fet, fins ara el suport organitzat de la comunitat ecologista, les ONG i els moviments socials a favor de la translació d'impostos està sent ben minso.

La principal qüestió que afronta la nostra generació és si podem capgirar el deteriorament ambiental abans que se'ns acabi escapant de les mans i provoqui un declivi econòmic mundial. Si no reestructurem el sistema tributari el més segur és que no podrem capgirar les tendències que perjudiquen el nostre futur. Si aquesta tasca no rep un suport ferm per part de tots els segments de la societat, no tan sols dels governs sinó també dels mitjans de comunicació, les empreses, les ONG i els individus, no ho aconseguirem. No es construeix una economia ecològica com aquell qui mira un partit en directe. Tothom hi té un paper a fer.*

El sistema polític actual està mal preparat per als reptes actuals. La globalitat dels canvis mediambientals i socials requereix també una resposta democràtica de la mateixa envergadura. Malgrat els dos-cents quaranta tractats ambientals internacionals negociats durant els últims cinquanta anys, la degradació de l'entorn mundial continua. Tot i que l'ONU ha aconseguit nombrosos èxits en el front ambiental, la separació entre el que s'ha fet i el que s'ha de fer per a garantir un futur sostenible s'amplia. Al cap i a la fi l'ONU no pot anar més lluny del que volen els governs que la integren. Les Nacions Unides, creades al servei de l'equilibri polític sorgit de la Segona Guerra Mundial, difícilment poden respondre sense profundes reformes democràtiques a les noves circumstàncies. Cal treballar per realitzar aquestes reformes. Construir una economia ecològica depèn del fet que hi hagi una visió global compartida i una àmplia comprensió de la reestructuració fiscal necessària per a fer-la realitat.

El despertar ambiental ha estat lent però també constant. Es va iniciar ara fa trenta anys amb la Primavera Silenciosa de Rachel Carson –una protesta sobre l'ús dels pesticides, com ara el DDT, que posen en perill les poblacions d'ocells–, que va significar una crida que va donar peu al moviment ecologista modern. La qüestió és si els canvis necessaris tindran lloc a temps. Accelerar la transició cap a un futur sostenible comporta superar la inèrcia dels individus i les institucions i la força dels grups de pressió que s'hi oposen. La inèrcia és el pitjor enemic. Com a individus normalment ens resistim al canvi. Quan ens agrupem en grans organitzacions, encara ens hi resistim més. Com diu un eslògan recent de la lluita contra la Sida, 'l'apatia és letal'. Però cal recordar que alliberar-se de les contradiccions que es creen entre la manera de guanyar-se la vida i fer-ho de tal manera que els teus fills en puguin estar orgullosos provoca una implosió d'energia. La Cimera de Johannesburg serà una prova per a veure si la comunitat internacional està preparada per a adoptar les mesures necessàries per a capgirar el deteriorament de la Terra abans no sigui massa tard.

Hem de creuar un llindar... Les tendències ecològiques dels últims anys estan impulsant un canvi de paradigma cap a una economia ecològica. Durant anys aquestes tendències han estat marginades pels polítics com a temes d'interès especial, però secundari. Això no obstant, el deteriorament ambiental ha incidit cada cop més directament en la vida de les persones, i les coses han començat a canviar. En tot l'espectre d'activitats, llocs i institucions les actituds han canviat notablement en cosa de pocs anys. Parcs edítics estan substituint les mines de carbó, el reciclatge de materials augmenta, la demanda d'aliments i productes ecològics creix, la cultura ecològica s'estén... però encara no és suficient.

Cal reestructurar l'economia energètica basada en energies fòssils com el carbó, el petroli i el gas natural cap a una altra basada en l'hidrogen i les fonts d'energia renovable com la solar, l'eòlica, de biomassa, geotèrmica... Cal substituir els motors de combustió interna per piles de combustible alimentades per hidrogen.

Un nombre creixent de defensors de l'energia verda està creant una onada de demanda, que força moltes empreses elèctriques a buscar fonts renovables per al seu abastament d'energia. Cal que aquest nombre creixi molt més.** Cal reestructurar més a fons l'economia de materials per a passar dels productes d'un sol ús a una manera de fer basada en el reciclatge i el cycle tancat dels materials. Per tal que es puguin satisfer les necessitats alimentàries futures hem d'esforçar-nos a tot el món a reforestar la Terra, conservar el sòl i la seva fertilitat tornant-li els nutrients que li extraiem, i augmentar la productivitat en l'ús de l'aigua. Estabilitzar la població implica literalment una revolució en el comportament reproductiu dels humans que reflecteixi que un futur sostenible només es pot assolir si tenim una mitjana de dos fills per parella. Més que en una societat del benestar vivim immersos en la societat de la insatisfacció. Insatisfacció pel que tenim i podem perdre; o pel que no tenim i ens costa tant d'assolir. Pendants d'anar darrere l'adquisició de béns, de consumir recursos a costa de la justícia i l'equitat a d'altres parts del món.

Hem de deixar d'estar tan a la defensiva econòmicament i ser més valents políticament. Es tracta de deixar de ser víctimes o administradors d'una mala realitat per a passar a ser cocreadors, constructors d'una realitat motivadora, engrescadora i il·lusionant.

Fomentar i difondre la visió d'una economia ecològica, d'una ecoeconomia social, i adoptar les polítiques econòmiques, concebudes ecològicament, que fan falta per a construir-la és una tasca que ens pertoca a tots. L'aportació d'ecologistes en la formulació de programes econòmics, sobretot pel que fa a la reestructuració d'impostos i subvencions per facilitar que el mercat reflecteixi la realitat ecològica, és necessària. No podem deixar exclusivament en mans dels líders polítics la construcció d'una economia ecològica, perquè sabem que no se n'ocuparan de debò. El lideratge necessari és el resultat d'una tasca coordinada i intel·ligent per part d'una ciutadania ben informada que doni suport a les entitats i organitzacions que treballen en aquest sentit. No és una opció hipotètica o marginal: és una qüestió central. Cal dissenyar un model sostenible, una ecoeconomia social que il·lusioni el ciutadà global, el ciutadà del món. Cal superar l'apatia i l'immobilisme, la queixa i l'anàlisi paralitzant i pessimista de la realitat. Contra el pessimisme de la raó, l'optimisme de la voluntat. Cal fomentar la visió compartida d'una ecoeconomia social, crear referències il·lusionants, positives per a la humanitat, amb un esperit de futur i d'esperança. Un altre model de desenvolupament és necessari i possible. Un altre món és possible i nosaltres en som els cocreadors.

Jordi Alemany, juliol de 2002

* Si esteu interessats a treballar per un canvi fiscal d'aquesta mena connecteu amb mi a jalemany@worldonline.es.

** Vols col·laborar a fer campanyes per tal que particulars i institucions com escoles, universitats, esglésies... així com entitats cíviques contribueixin a fer aquestes demandes a les companyies elèctriques? Connecta amb jalemany@worldonline.es.

d'energia per a cobrir els serveis energètics necessaris (tèrmic, enllumenat, sonorització, etc.).

Fins l'edició de l'any 2002, el subministrament energètic s'havia basat en l'energia elèctrica, mitjançant la connexió a la xarxa d'enllumenat públic del Parc de la Ciutadella, alimentada, a la vegada, per la xarxa de distribució existent a la ciutat de Barcelona i la xarxa de transport que porta l'energia elèctrica des dels grans centres generadors fins a l'àrea de Barcelona.

Però en l'edició de 2002 l'organització de la Fira per la Terra va decidir no fer ús del subministrament procedent de la xarxa elèctrica i abastir-se, en canvi, a través d'un sistema de generació local *in situ*, per mitjà d'un sistema de microgeneració.

En l'edició de l'any 2002 l'energia elèctrica que es va consumir per la Fira va ser de 523,43 kW/h.

El mix català de generació elèctrica es distribueix de la manera següent (any 1999):

a) règim ordinari: 80,8%, distribuït així:

- 18,17% hidroelèctric
- 10,35% tèrmic amb combustibles fòssils
- 71,48% tèrmic nuclear

b) règim especial: 17,32% corresponent a cogeneració, residus i renovables

c) importacions: 1,80%

Les pèrdues pel sistema de transport i distribució a Catalunya equivalen al 9,3% de la generació disponible.

El consum de la Fira hauria requerit una generació de 577,1 kW/h (2.077,54 MJ) si s'hagués fet amb el subministrament del sistema elèctric català mitjançant la xarxa elèctrica.

Les emissions associades haurien estat:

- CO₂: 504,1 kg
- Emissions radioactives a l'aire i a l'aigua: 2.045.589 Bq (1 Becquerel = 1 desintegració/segon)
- Residus radioactius: 0,775 g

Però en l'edició de l'any 2002 es va realitzar una actuació per demostrar que és possible la microgeneració distribuïda d'energia, fins i tot en actes públics com és el cas de la Fira per la Terra. Els avantatges d'aquest sistema són: disminució de les pèrdues per transport i distribució, no consum d'electricitat d'origen nuclear, no sobrecàrrega de la xarxa d'enllumenat públic del Parc de la Ciutadella.

A la Fira per la Terra 2002 es varen consumir 230 litres de gasoil per generar 523,43 kWh (1.884,33 MJ), localment, amb un sistema de microgeneració. Això significa que es varen estalviar les pèrdues per transport i distribució (es va haver de generar un 9,3% menys d'electricitat que si s'hagués alimentat la Fira per la Terra des de la xarxa de subministrament).

Amb el sistema de microgeneració es varen emetre 595,88 kg de CO₂ a l'atmosfera (un 18% més que si s'hagués emprat el subministrament de la xarxa), però, per primera vegada en la història de la Fira, per generar l'electricitat que es va consumir no hi va haver cap emissió radioactiva a l'aigua ni a l'aire deguda al consum de l'electricitat de la xarxa (reducció d'un 100%), ni tampoc es va contribuir a generar cap residu nuclear (reducció d'un 100%).

Aquesta actuació va ser un primer pas inicial, que en posteriors edicions pot anar seguit de passos més agosarats, com ara generar tota l'electricitat no solament *in situ* sinó generar-ne una part o generar-la tota a partir de fonts d'energia renovables. Aleshores l'impacte ambiental es reduiria de forma considerable, o fins i tot quedaria reduït a zero. Aquest és l'objectiu que s'ha imposat l'associació Dia de la Terra, promotora de la Fira per la Terra. Aquesta serà l'aportació de l'associació Dia de la Terra a l'Agenda 21 de la ciutat de Barcelona i de Catalunya. Una aportació ben concreta i quantificada. Convidem totes les entitats, associacions i institucions a caminar pel mateix sender i així fer realitat la via energètica basada en les fonts d'energia renovable, l'eficiència energètica i la descentralització.

(L'anàlisi quantitativa de l'impacte ha estat realitzada per Barcelona Grup

Cada 22 d'abril es commemora l'aniversari de la celebració per primera vegada al món del **DIA DE LA TERRA - 1970 (Earth Day - 1970)**. En aquella ocasió més de vint milions de nord-americans, més de deu mil escoles i més de mil universitats arreu dels Estats Units d'Amèrica participaren en el Dia de la Terra. Més de sis-centes mil persones participaren a la Fira Ecològica en plena 5a. Avinguda de Nova York, i moltes més persones participaren en d'altres activitats. Aquella gent va sortir al carrer, va pressionar el Congrés i va iniciar el modern moviment ecologista. El Dia

de la Terra de 1970 va ajudar a generar el suport públic que va menar que s'adoptessin les lleis d'Aire Net, d'Aigua Neta, d'Espècies en Perill, i de Protecció dels Mamífers Marins; també es va crear l'Agència de Protecció Ambiental dels Estats Units. El Dia de la Terra va ser fundat pel senador de Wisconsin, Gaylord Nelson, i va ser organitzat per Denis Hayes. Va ser la més gran demostració de base de tota la història dels Estats Units. Des d'aleshores va començar a celebrar-se el **DIA DE LA TERRA** cada 22 d'abril.

20 anys després, el 22 d'abril de 1990, 200 milions de persones a 141 països varen participar en el primer Dia de la Terra internacional. Milers d'activitats es varen realitzar arreu del món, que inclogueren manifestacions, plantades d'arbres, fires per la Terra, neteges de rius, actes culturals i altres iniciatives patrocinades pels governs. A molts països la campanya va exercir pressió als caps d'estat perquè participessin personalment a la cimera de les Nacions Unides a Rio de Janeiro; una reunió, sense precedents, de nacions que varen tractar temes com ara el canvi climàtic i la pèrdua d'espècies arreu del món.

La campanya del Dia de la Terra 1990 als EUA va mobilitzar la gent per realitzar opcions individuals i col·lectives que reflectissin valors ambientals, i va eixamplar el suport popular a favor de nous canvis. Uns 70 milions de nord-americans i nord-americanes varen participar en els 40.000 esdeveniments que s'organitzaren de costa a costa. 1.800.000 persones es varen aplegar a Nova York i 800.000 persones varen trobar-se al Capítol Mall de Washington DC.

En el seu 30 aniversari, el Dia de la Terra 2000 va aplegar entorn de 500 milions de persones d'arreu del món i això va significar l'inici d'un nou mil·lenni de conscienciació ambiental i d'activisme. El tema de l'Energia Neta Ara! va ser la força central de les tasques d'organització tant als EUA com arreu del món. Amb la col·laboració d'activistes d'arreu del planeta, es va desenvolupar la campanya mundial Energia Neta Ara Mateix!

www.diadelaterra.org

Per a demanar informació sobre l'Associació de la Terra

info@diadelaterra.org firaperlaterra@diadelaterra.org

Entitat inscrita al Registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya amb el núm. 18.739

Poden participar-hi com a socis totes les ONG, col·lectius o associacions públiques que hagin incorporat, o tinguin en projecte fer-ho a curt termini, els Principis de Valdez. També s'admeten aportacions i col·laboracions a títol individual.

Desitjo participar-hi com a voluntari Vull contribuir-hi amb una aportació econòmica**

Vull subscriure'm a la revista *Dia de la Terra*: 2 números l'any, 10 euros Volem fer-nos socis

Nom.....d Üòž IAP Äòž ,óž Oñž =SU hüz

Adreça.....d Üòž IAP Äòž ,óž Oñž =SU hüz

Municipi..... Codi Postal.....S Üòž IAP Äòž ,óž Oñž =

Telèfon..... Correu Electrònic.....I Üòž IAP Äòž ,óž Oñž =

Signatura

**Envia un xec a:

Núm. de compte corrent de Dia de la Terra: 3025-0001-10-1433021331

Falses premisses i promeses

És de coneixement públic que la teoria econòmica neoliberal es presenta com la suposada panacea per als problemes del món; però salten a la vista els impactes negatius que té sobre la ciutadania, l'entorn i la distribució dels beneficis.

Per fer front al desafiament planetari es necessiten economies sostenibles, o sia que satisfacin les necessitats reals de tota la població, emprin els recursos a nivells que permetin la seva conservació i en què la distribució de la riquesa i l'accés als recursos siguin equitatius entre les regions i les diverses zones de cada país, permetent la subsistència de les futures generacions.

L'economia neoliberal sosté que el mercat s'autoregula mitjançant la llei de l'oferta i la demanda. Les crisis sofertes per Mèxic, Brasil i Argentina ens demostren que aquesta promesa és del tot falsa. Els mercats no són raonables ni legítims per a fixar polítiques, ja que són inestables, reactius i temeraris.

Els organismes internacionals com ara el FMI (Fons Monetari Internacional) i el BM (Banc Mundial) exigeixen a molts països la implantació de plans econòmics que compleixin unes fites econòmiques com ara dèficit zero, creixement de les inversions, increment del producte interior brut (PIB), compliment dels compromisos econòmics contrets amb la banca internacional i acords bilaterals que afavoreixin les exportacions. Empren com a indicadors per a mesurar el progrés cap a l'assoliment d'aquestes fites

el creixement econòmic, la desregulació, l'augment de la producció i del consum. Aquestes fites no garanteixen la satisfacció de les necessitats de la població i molt menys la utilització racional dels recursos; ans al contrari, les normes socials i ecològiques estan essent soscavades per les noves mesures econòmiques internacionals. La contaminació augmenta i també ho fa la degradació dels recursos i la pèrdua de la diversitat biològica i cultural.

La producció agrícola i la sobirania alimentària són vitals per a tots els pobles del món, perquè d'elles depèn l'accés a quantitats suficients d'aliments. També són la base entorn de la qual s'organitzen les comunitats i les cultures d'àmbit rural. Tot això està amenaçat per les polítiques

econòmiques neoliberals imposades pels organismes internacionals.

Els aliments d'importació, a molts mercats del món, condemnen els camperols i petits agricultors a no poder vendre les seves collites. Cada vegada queda més clar que l'OMC (Organització Mundial del Comerç) no és un àmbit adequat per a tractar la seguretat alimentària i l'agricultura mundial.

Els principals beneficiaris d'aquestes polítiques són les empreses multinacionals, els països poderosos, els grups empresarials regionals, les elits locals dels països perifèrics i els organismes econòmics internacionals que venen els seus serveis d'assessorament als països per a la implantació dels seus plans.

A l'Amèrica Llatina, per exemple, la distribució de la riquesa és la més desigual del món. Diferents estudis recents, entre ells el del Consell Econòmic per a l'Amèrica Llatina (CEPAL), demostren que malgrat el creixement econòmic de la regió durant la dècada dels 90 no es va millorar la distribució i que la situació dels camperols en alguns països va empitjorar.

Quins són els canvis necessaris?

En primer lloc és necessari rebutjar la proposta econòmica neoliberal i establir economies sostenibles. O sia, posar en marxa economies veritables i eficients, amb

fites i indicadors econòmics apropiats en els quals l'ús dels recursos sigui racional i la distribució dels beneficis equitativa. També és necessari regular les empreses i modificar els organismes econòmics internacionals. Anem a veure com es poden dur a terme aquestes propostes.

1.- Cap a economies sostenibles

Contràriament a la creença neoliberal que una mateixa recepta serveix per a tots els països del món, l'economia sostenible promou la diversitat econòmica, que consisteix en una varietat dels actors i de les estratègies econòmiques escollides pels països i les comunitats per a la satisfacció de les seves necessitats bàsiques, socials, culturals i ecològiques.

L'economia sostenible dóna a la ciutadania el poder de decisió al nivell més local possible. Així es permet a les persones i a les economies locals escollir fins a quin punt volen ser autosuficients i generar la seva pròpia riquesa i fonts de treball, i decidir fins a quin punt necessiten el comerç regional i internacional.

L'economia sostenible entén com a veritable aquella economia que produeix i és real i no la monetària i financera. Per això els governs han d'establir normes i incentius que a la vegada estimulin les inversions productives i desencoratgin les inversions financeres, que només especulen amb les taxes d'interès i no deixen cap millora als països.

Les noves fites econòmiques d'una economia sostenible són:

- Satisfacció de les necessitats de totes les persones.
- Ús racional dels recursos.
- Conservació i regeneració de la diversitat ecològica i cultural.
- Respecte pels drets de les persones i dels pobles.
- Distribució equitativa de la riquesa i dels recursos.
- Enfortiment de les economies locals.

També calen nous instruments (indicadors) per a mesurar i avaluar el benestar econòmic dels pobles, que permetin conèixer el valor social de les feines de cura de les persones, cura de la natura i producció per a l'autoconsum.

Altres aspectes que caldria tenir en compte serien:

- Equilibri entre nivells de producció i consum.
- Percentatge de producció neta i socialment responsable.
- Capacitat de resposta de les economies locals i regionals per a fer front a les crisis externes. Ha d'avaluar-se aquesta capacitat en el nivell de satisfacció de les necessitats de les persones en la crisi. la projecció de les activitats econòmiques

locals i les noves perspectives per reemplaçar activitats tradicionals.

2.- Per un ús racional dels recursos

Gandhi va dir: «La Terra dóna per a la satisfacció de les necessitats de tothom, però no dóna per a satisfer la cobdícia». I és exactament així. El nostre planeta té recursos en quantitat i varietat suficients perquè tots els éssers humans puguin viure dignament, però la sobreexplotació dels recursos i la desaparició de molts béns comuns són avui una lamentable realitat.

Una economia sostenible promou un ús adequat dels recursos, disminuint la seva utilització en alguns casos i equilibrant el seu accés en altres. Això exigeix l'aplicació d'un seguit de mesures, entre elles:

- El dret de les comunitats a restringir la utilització dels seus recursos locals. Aquesta mesura regula el consum excessiu i ajuda a garantir a la gent que viu al lloc l'accés als recursos.
- Polítiques de suficiència (satisfacció de les necessitats humanes d'acord amb els ecosistemes i les cultures).
- Manejament de la demanda, amb noves pautes de consum d'acord amb l'ús racional dels recursos.

3.- Una distribució equitativa de la riquesa i dels beneficis

Un primer pas en aquest sentit és l'anul·lació del 'deute extern', la qual cosa contribuirà a implantar economies sostenibles a molts països del món i a crear millors condicions per a l'establiment de relacions internacionals democràtiques. El deute financer és il·legítim i insignificant comparat amb l'aportació de recursos que molts països han fet al món en general; i a més a més les condicions imposades per al seu pagament són, clar i català, usura.

Per una millor distribució dels beneficis és fonamental deixar de banda el desenvolupament centrat en les exportacions, ja que solament augmenta la concentració de recursos i poder en una minoria. El desenvolupament a partir de l'enfortiment del que és local és una garantia per a una distribució més justa de les riqueses, a la vegada que genera llocs de treball i manté viva la cultura regional.

4.- Cap a una producció i un comerç justos d'aliments

Els pobles tenen dret a definir les seves pròpies polítiques agràries i d'alimentació. Els governs han d'adoptar polítiques de promoció de sistemes productius agroecològics i sostenibles prenent com a base els sistemes camperols, indígenes i de petits productors. També han d'implantar pràctiques comercials que permetin a la població disposar d'una producció agropecuària que nodreixi, sigui sana i ecològicament sostenible. Això implica desenvolupar algunes accions, però principalment les següents:

- Garantir l'accés equitatiu als recursos productius: terra, aigua, llavors; i promoure condicions de vida dignes per a la població rural, oferint-li beneficis socials i serveis educatius i de salut.
- Estimular els sistemes de producció diversificats i garantir preus rendibles per a la producció agropecuària.
- Rescatar i promoure les tècniques de conreu tradicionals.
- Estimular la producció i el consum d'aliments d'alta qualitat nutritiva i propis de les cultures locals.
- Regular la producció en el mercat intern amb la finalitat d'evitar la generació d'excedents.
- Abolir totes les formes de suport i subvencions a l'exportació.
- Regular les importacions per protegir la producció local d'aliments.
- Ajustar les normes de qualitat pel que fa als aspectes ecològics, socials i de la salut.
- Prohibir els organismes modificats genèticament i prohibir la patent de matèria viva i de qualsevol dels seus components.

- Establir pràctiques comercials equitatives, facilitar el bescanvi i el comerç local i donar suport a les petites i mitjanes empreses.
- Dissenyar programes de comercialització conjunta de petits productors perquè puguin vendre a altres regions del país.
- Promoure l'autosuficiència local.

Com podem contribuir a realitzar aquests canvis?

Els poderosos del món estan capficats a fer creure a la població del planeta que no existeixen alternatives. Això no és veritat. No hem de permetre que ens convencin que no hi ha res a fer. Els canvis són al nostre abast, i entre altres accions podem escometre les següents:

1. Treballar a nivell local, regional i internacional per a l'establiment d'economies sostenibles i de comerç just.
2. Promoure campanyes que persegueixin les propostes desenvolupades en aquest escrit i adherir-s'hi.
3. Exigir als polítics nacionals que escullin implantar l'economia sostenible a la regió o al país.
4. Idear i posar en marxa propostes econòmiques, productives i socials que respectin les línies mestres de l'economia sostenible.
5. Qüestionar la legitimitat que té l'OMC per a regular l'agricultura i l'alimentació mundial i continuar la lluita contra els drets de propietat intel·lectual sobre la biodiversitat.
6. Promoure la creació d'un règim regulador alternatiu en matèria de producció alimentària agroecològica i sostenible.
7. Generar mercats alternatius, fires locals i clubs de bescanvi.
8. Crear consciència sobre el valor de la producció local i la importància del seu consum i desenvolupar vincles directes entre productors i consumidors.
9. Incloure els temes de l'economia sostenible a tots els nivells educatius.
10. Imaginar una societat sostenible i solidària, creure en ella, promoure-la i construir-la dia rere dia.

Font: 'Economías sustentables contra falsas promesas' - *Falsas promesas, biodiversidad, sustento y culturas*, quadern núm. 10, 2002. Versió catalana realitzada per Alternativa Verda.

La Sombra de l'Àvia Margarita

És la primera vegada que l'Àvia Margarita assisteix a la Fira per la Terra. Respon amb el seu estil personal i franc les preguntes de la Rita i la Creu. S'adverteix en la seva expressió la procedència mexicana i, en els seus comentaris simples i profunds, la saviesa de la tradició ancestral d'Amèrica, recuperada com un tresor per al món, tan antiga com l'ésser humà, o la dona, o la Mare.

—Abuela Margarita, ¿nos podría explicar la razón de su viaje a Barcelona?

—Vine a Barcelona porque me invitaron a la Fira per la Terra. Me dio mucho gusto poder estar en esta reunión por la Madre Tierra porque mi trabajo es hacer ver a la humanidad que la Tierra es nuestra Madre y el Sol nuestro Padre.

—¿Qué actividades ha realizado durante su estancia en Barcelona, en Catalunya, estos días?

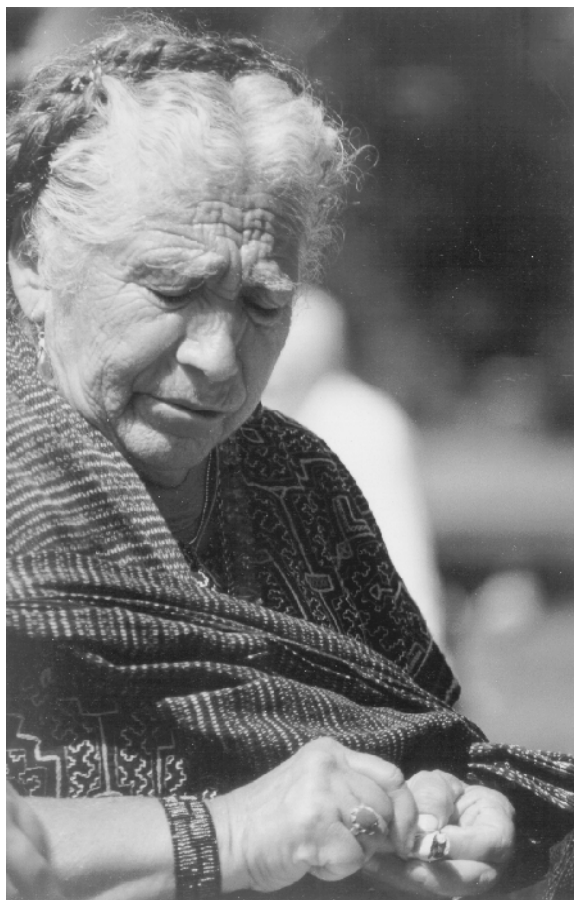
—He sembrado las semillas y he compartido con bastante gente, familia como yo la llamo, de todas las edades.

Hemos hecho la luna llena que aquí llaman "del Wesac", que es la luna llena del mes de la Madre, del mes de la mujer.

Estuvimos con el fuego, el abuelo fuego, una noche muy hermosa con rezos, cantos, mucha risa, mucha alegría.

Y antes de eso, un bello temascal.

Sembramos la semilla de cómo celebrar las ceremonias de las edades; primero de bienvenida, de siembra del nombre (de 13 años, de 26, de 39, de 52 años).

Al año que sigue vamos a comenzar a platicar qué tanto hemos hecho de lo que aprendimos, cómo va la semilla germinando, primero en nosotros y después para que más adelante haya muchas personas que compartan las semillas del conocimiento.

El gran conocimiento es volver a tener nuestras raíces. Dicen que un día América tenía árboles frondosos, pero llegó el tiempo de la conquista y se perdieron ramas, hojas, frutos, plantas; pero las raíces quedaron, las raíces del conocimiento quedaron. Al llegar aquí me he dado cuenta de que las raíces son las mismas y de que solamente se trata de recuperarlas. Son tan sencillas y tan hermosas...: volver a recordar que la Tierra es nuestra Madre, el Sol nuestro Padre y que el Gran Espíritu, al que llaman también Dios, está dentro de nosotros, en nuestro corazón

y en nuestro cerebro; por nuestro corazón hay sangre que va a todo nuestro cuerpo y de nuestro cerebro baja un haz nervioso a todo nuestro cuerpo. Entonces, si la presencia del Gran Espíritu está en todo nuestro cuerpo, ¿para qué irnos hacia afuera si volteamos y vemos al Gran Espíritu, a Dios, dentro de nosotros?

Vamos a sentir que somos seres sagrados y vamos a ver que los árboles son sagrados; también los animales, las

pedras. Ahí puede uno ver a la Madre Tierra. Y le comenzamos a agradecer, y al Padre Sol también, porque comenzamos a ver que, cuando nuestro padre y nuestra madre nos engendraron, ese esperma y ese óvulo comenzaron de dos a hacerse cuatro; y cuatro por cuatro; dieciséis por dieciséis; y así se fueron multiplicando hasta que comenzaron a hacer nuestro cuerpo: un montón de células. Y fuimos creciendo, ahí. Para poder crecer ahí, nuestra mamá tenía que tomar el alimento y el alimento se lo daba la Madre Tierra y tenía la fuerza del Sol. Y en la etapa en que estamos, también nos damos cuenta, primero, de que el cuerpo está sosteniéndolo la presencia de Dios dentro de nosotros; y, segundo, de que el alimento lo tomamos de la Madre Tierra y del Padre Sol.

—¿Qué es un temascal?

—Un temascal es entrar en el vientre de nuestra Madre Tierra, para nacer de nuevo. Tenemos a los cuatro elementos allá dentro, en una cabañita de sudar que hacemos, como un iglú. Esta vez aquí la hicimos de otate. Antes, para cortar los otates, les pusimos tabaco, les pedimos permiso y aceptaron ser cortados. Los doblamos, los amarramos para hacer un iglú bajito y después le pusimos sus cuatro puertas, seis maderas y luego ya una lona y ahí nos metimos. Allí dentro, al entrar lo hicimos por todas las relaciones. Las relaciones abarcan desde nuestra comunión con nuestra familia, pasando por las personas que están en nuestra familia pero que no nacieron de la misma mamá, hasta todas las relaciones que podemos tener por nuestra familia o que podemos tener también aquí. Entonces entramos en el temascal y allí cantamos, las abuelitas que son las piedras al rojo vivo que también van entrándole una corona y les vamos saludando y les ponemos ofrenda de copal o de cedro o de salvia. Con eso, desde nuestra cabeza y desde nuestro corazón damos un saludo al Gran Espíritu que está en todos los lugares.

—¿Y en nuestro cuerpo?

—Está en todo nuestro cuerpo, pero allí está más. Eso está dicho. Y entonces comenzamos a hacer las cuatro puertas. En las cuatro puertas hay cantos diferentes y van encaminadas a las cuatro edades de la vida: infancia, juventud, edad adulta y vejez.

Un temascal nunca es igual a otro. Porque la misma gente que entra le da una tónica particular.

Queremos nacer de nuevo y echamos muchas cosas que nos sobran ahí mismo.

También a veces un temascal es en silencio total.

Y así es como van las cosas.

—¿Participó durante su estancia aquí en la Fira per la Terra? ¿Qué le pareció la Fira per la Terra?

—Cómo debemos tratar a la Mamacita Tierra es nuestro gran problema. La Fira per la Terra es maravillosa y ayuda a llevar la consciencia de que tenemos que cuidarla si queremos seguir vi-

viendo en Ella. Es hermoso encontrarse con gente que se pone sobre los hombros toda esa responsabilidad y la saca adelante. Esta vez que me invitaron, me dio mucho gusto. Porque me van a volver a invitar.

Puedo seguir enseñando a las mujeres que no tiren ya su sangre en el basurero, que nuestra sangre es muy sagrada, que tenemos que entregarla a la Madre Tierra. Que nunca nos abandona el Gran Espíritu desde que somos engendrados, aunque a veces no nos acordemos de Él.

Y después de eso, las ayudas en el año que entra: más siembras de nombres, más personas que quieran sembrar su sangre, más gente que quiera ir a ver las ceremonias de las edades. Los fuegos, el fuego sagrado femenino, el fuego sagrado ceremonial y tantas otras cosas que hay que compartir, como ayuda para volver a recordar que la Tierra es nuestra Madre, el Sol nuestro Padre y que el Gran Espíritu que está dentro de nosotros nunca se va de nosotros; ahí está.

Todas las mujeres debemos acordarnos de que hemos dejado un lugar y de que podemos volver a incorporarnos a él.

—¿Qué comentaría después de su estancia y de haber compartido sus experiencias con la gente de este país?

—Primero, que tengo una familia (hijas, nietas, nietos...), y que tengo también personas de mi edad que van a comenzar a trabajar; abuelas que ya están pensando cómo van a trabajar con la gente y que tenemos un proyecto de cómo ayudar el año entrante. Creo que va a haber un evento muy bueno, para ver si la mujer vuelve a incorporarse hacia lo que ella ha dejado: nosotros decimos *ometeo* (*ome*: 'dos', *teo*: 'dios'), la dualidad, hombre-mujer. Los seminolas dicen que por millones de años la mujer fue tomada en cuenta como dualidad y que nunca se envenenó la Tierra. La historia dice que la mujer establece el matriarcado; la mujer un día fue el matriarcado. Yo estuve dos meses y medio con ellos y hablaban de que la mujer nunca podría establecer el matriarcado porque en su vientre por nueve meses tiene a niños y a niñas y los amamanta; yo les decía por un año, mínimo; pero hay quien dice que hasta por cinco amamanta a niños y niñas, y todavía los tiene bajo su cuidado siete años. Si ella hacía eso, nunca establecería el matriarcado. Ellos decían que cuando la mujer es tomada igualito como el hombre, sabe cuándo participa el hombre y cuándo participa la mujer. Siendo así, esperemos que las mujeres dejemos de competir con el hombre; ocupemos nuestro lugar y habrá un nuevo surgimiento de la humanidad, ya que la educadora de la humanidad es la mujer y el cambio viene por la mujer.

Tengo esperanzas de que, en esta Fira y con estas ayudas de las abuelas y los abuelos que también estuvieron, haya frutos para el año entrante. Comenzaremos a regar las semillas todos, porque lo que se ocupa es hacer equipo.

—¿Qué les diría a las personas de Catalunya? ¿Qué tienen que hacer para recuperar su espiritualidad y amor a la Madre Tierra?

Tierra en la montaña, porque allí uno contempla también la presencia del Gran Espíritu en la Madre Tierra, entonces uno puede establecer un diálogo muy hermoso, pues la Madre Tierra le contesta.

—Usted viene de Méjico. ¿Nos podría explicar cuáles son sus orígenes y cuál es su misión en estos momentos en la vida?

—Mira, yo vengo de Méjico. A veces está uno contento por de donde viene. Estando una vez caminando, un abuelo me dice que la Madre Tierra es todo, que el continente era uno, una cultura; que llegaron aquí los españoles, junto a los mayas, los chichimecas, los nahuas, los aimaras, los quechuas y tantos, tantos otros. Si tú estás en un lugar y comes siete años de ese lugar, en tus células hay una renovación y tú eres de este lugar. Cuando me preguntan de dónde soy, digo: “Vengo de tal lugar”. Pero, en realidad, ser es ser hijo de la Madre Tierra y con un Ser interno que se llama Dios, o Gran Espíritu, dentro de nosotros.

Pero si quieren que les diga algo, pues mi bisabuela era chichimeca. Yo me crié con ella. Tenía mi papá y mi mamá en el mismo rancho, pero antes de los tres años yo iba con mi bisabuela a ayudarla. Ella era curandera, mágica, milagrosa, y yo iba a ayudarla, así de chiquita, para tenerle el aceite, darle los huevos, rezar para que la gente que ella curara al día siguiente se aliviara luego. Y así fue.

He platicado sobre mi bisabuela; a lo mejor parecerá una presunción, pero era una mujer prodigiosa. Siento que mucha de mi memoria viene de mis ancestros. También he estado con Cirilo, que es maya; con Domingo Martínez Paredes, que es o era también maya y he estado bastante tiempo con él; con los huicholes por varios años, y también ellos me han dado cosas prodigiosas, por ejemplo el ver en el fuego cosas, como que alguien anda perdido atrás de una montaña y uno no ve nada y ahí comenzar a ver por qué no veo. Y muchos otros prodigios, con los aimaras, los quechuas y arriba con los navajos y otros del norte. Y, así, Raimón y todos ellos, los seminolas, Bobby y la familia de él, por meses. Es ahí donde puedo decir que he vuelto a recordar lo que yo tenía dentro de mí, pero que perdí.

Yo también, cuando vengo aquí, no vengo a enseñarles nada; nada, nada, nada. Quiero que quede bien claro. Vengo a recordarles lo que hay dentro de cada persona. Y eso es todo. Por eso digo que yo vengo a sembrar las semillas, porque las semillas se ponen en un surco. Pero casi ya ni siembro las semillas; la semilla ya está ahí y a lo mejor vengo no más que a que la esencia brille. Y ya.

Nota: hem transcrit l'entrevista en el seu idioma original per tal de conservar la genuina manera d'expressar-se de l'entrevistada.

—Es muy fácil. Hoy fuimos a Montserrat; fuimos como unas quince personas. Y allá arriba, en Montserrat, después de que le cantamos un rato a la Madre Tierra, todo el mundo pudo conectar con ella. Pasamos la vara de la palabra y cada persona decía lo que ella le había dicho a la Madre Tierra y lo que la Madre Tierra le había dicho a ella y nadie tuvo dificultades. Todos hablaron con la Madre Tierra y todos recibieron mensajes de la Madre Tierra. Se comenzó a ver que la Tierra es nuestra Madre. No es difícil.

En el mundo indígena, cuando llegaron los españoles, les pedían que les vendieran su tierra y los indígenas les decían: “¿Cómo te puedo vender a mi Madre? Toma la que ocupes.” Luego tomaron mucha tierra porque querían ser los dueños y les quitaron hasta la tierra de los mayores. Pero no es problema.

Por otra parte, hay un libro de un jesuita donde dice: “Salí y vi al indio sentado en la montaña contemplando a Dios. Al día siguiente, él continuaba y yo pasé a mi oficina a estudiarlo. Al día siguiente el indio continuaba contemplando a Dios y yo en mi oficina estudiándolo. Pero al cuarto día que el indio seguía contemplando a Dios en la montaña, yo me fui con él a contemplarlo y nunca más he vuelto a estudiarlo.”

Pues bien, con las personas que fuimos a Montserrat yo me di cuenta de que cuando uno contempla a Dios o a la Madre

NOTÍCIES

EL PERIÒDICO DE CATALUNYA, 17 de setembre de 2002.
Antonio Baquero.

EL MARROC TINDRÀ UNA CENTRAL NUCLEAR AMB L'AJUDA DELS EUA

El Marroc ha iniciat, amb l'ajuda dels Estats Units, un programa de desenvolupament d'energia atòmica **que li permetrà tenir d'aquí a dos anys el seu primer reactor nuclear en funcionament.**

El 15 d'agost, l'Administració nord-americana va autoritzar la venda al Marroc d'un reactor nuclear del tipus Triga, amb 2.000 quilowatts de potència. Segons ha informat la revista especialitzada en les activitats econòmiques al nord de l'Àfrica, *Magreb Negocios* (www.mnmagrebnegocios.com), l'empresa nord-americana General Atomics ha venut al regne alauita el reactor per 15 milions d'euros (uns 2.500 milions de pessetes).

"El reactor nuclear entrarà en funcionament d'aquí a dos anys", va declarar a la revista *Magrib Negocios* Guenaid Razvi, el responsable de reactors nuclears de General Atomics. "Ja hem dissenyat el reactor i s'ha portat a terme l'excavació per instal·lar-lo **al bosc de la Mamora, no lluny de Rabat**", va precisar aquest empresari nord-americà d'origen indi.

En aquest bosc d'eucaliptus, un dels preferits pels habitants de Rabat per anar a fer-hi els seus picnics durant els caps de setmana, les autoritats del Marroc hi han aixecat un centre dedicat a la investigació atòmica equipat per l'empresa francesa Framatome.

Revista *INTEGRAL*, setembre del 2002, pàg. 12

LÍMITS A LA TRANSGÈNIA

El Parlament europeu opta per un control rigorós

El Parlament europeu ha deixat clar que el rigor estarà per davant de la permissivitat en la legislació sobre la comercialització de transgènics. Tots els aliments modificats genèticament –fins i tot els que només continguin ingredients processats com el sucre, l'oli o el midó– hauran d'indicar-ho a l'etiqueta. També els pinsos per a animals que continguin organismes genèticament modificats (OGM) hauran de ser identificats. A més, el Parlament preveu que pugui seguir-se la pista dels OGM a través de totes les etapes de transformació fins arribar al producte final. **La legislació europea pot convertir-se en la més rigorosa del món en aquesta matèria** i, per tant, també en la que ofereix més llibertat als consumidors per tal que puguin escollir quins aliments portar a la seva taula.

El Parlament també es ratifica en la seva «tolerància zero» davant la contaminació accidental de conreus i aliments no modificats. Si la contaminació supera el 0,5%, el producte haurà de ser etiquetat també com a transgènic.

EL SENAT AMERICÀ DÓNA LLUM VERDA AL DIPÒSIT DE RESIDUS RADIOACTIUS A YUCCA MOUNTAIN

El passat 9 de juliol del 2002 el Senat nord-americà va aprovar, després de 20 anys de controvèrsia, que el dipòsit per a enterrar els residus radioactius a gran fondària (1.000 peus) estigui situat a Yucca Mountain, al desert de Nevada, a 90 milles de Las Vegas.

Si s'arriba a construir emmagatzemarà residus radioactius d'elevada activitat i el combustible nuclear cremat dels reactors nuclears. Tindrà una capacitat de 77.000 tones. Es preveu que comenci a emmagatzemar residus l'any 2010.

La votació del Senat va ser 60 vots a favor i 39 en contra. Votaren a favor 45 senadors republicans i 15 demòcrates i, en contra, 35 demòcrates, 4 republicans i un independent. En el Senat l'oposició al projecte va ser encapçalada pel senador Tom Daschle (Dakota del Sud i líder de la majoria demòcrata del Senat) i pel senador Harry Reid (Nevada). Però els demòcrates varen ser incapaços de votar en un sol sentit. Els republicans que votaren en contra varen ser, a més de H. Reid, l'altre senador de Nevada, John Ensign, i dos senadors més, Lincoln Chafee (Rhode Island) i Ben Nighthorse Campbell (Colorado). Un altre senador no va votar (Jesse Helms, Carolina del Nord).

Ja el passat mes de maig la Cambra de Representants havia votat en el mateix sentit: 306 vots a favor i 117 en contra.

Aquesta decisió representa una victòria del president Bush, que passa per sobre del veto exercit pel governador de l'estat de Nevada, el republicà Kenny Guinn. L'oposició a ubicar el dipòsit a l'estat de Nevada anava encapçalada pels dos senadors republicans de l'estat.

Fins aquí les decisions preses al marge dels pobles que tradicionalment han viscut en aquelles terres: les nacions indígenes soshone i paiute. Per a una visió del problema des de la perspectiva indígena es pot consultar, entre d'altres, la revista *Akwe:kon*, publicada per José Barreiro des de la Universitat de Cornell.

Informació extreta de *NOTÍCIES NUCLEARS (Butlletí d'Informació Nuclear)*, núm. 3, 2002, editat pel Grup de Científics i Tècnics per un Futur No Nuclear.

L'excepció a la votació parlamentària és que els productes derivats d'animals alimentats amb pinsos modificats –com carn, ous o llet– no hauran d'etiquetar-se.

D'altra banda, **Espanya està a punt de transposar la normativa europea** sobre la producció i comercialització de transgènics. La futura llei serà proteccionista amb els interessos de les multinacionals, tal com reflecteixen diversos punts. Per exemple, les activitats considerades de «baix risc» pel Govern només necessitaran autorització quan l'Administració ho consideri necessari. **I si les companyies argumenten la necessitat de confidencialitat dels seus treballs, el Govern no n'haurà d'informar el públic.**

Revista *INTEGRAL*, setembre del 2002, pàg. 9. Manuel Núñez i Claudina Navarro.

L'OMS DEFENSA EL PAPER DE LES TERÀPIES TRADICIONALS

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) ha presentat una estratègia de tres anys (2002-2005) l'objectiu de la qual és donar suport a les medicines alternatives tradicionals. Amb aquesta iniciativa la institució pretén treure de l'ombra les teràpies anomenades alternatives, complementàries, naturals o tradicionals.

L'estratègia consisteix a donar suport a les investigacions sobre la seva eficàcia, defensar-ne la regulació i ajudar les administracions a **integrar-les dins dels sistemes sanitaris públics**.

Altres objectius de l'OMS són protegir els remeis tradicionals enfront de les patents pirates de les multinacionals farmacèutiques i evitar la desaparició de les plantes medicinals.

Així mateix, Forkel Falkenberg, assessor de l'OMS i professor a l'Institut Karolinska d'Estocolm, va considerar **urgent establir científicament quins remeis i quines tècniques són eficaces**. "És un repte per a la ciència comprendre la complexitat de la medicina complementària, i el pla de l'OMS és un clar senyal que aquest camp d'investigació es pren ara seriosament", va afirmar Falkenberg.

L'OMS va anunciar que publicarà aviat informes sobre més de cent plantes medicinals, amb comentaris sobre el seu ús tradicional i la seva eficàcia.

A l'Àfrica el 80% de la població recorre a remeis tradicionals, mentre que a Europa i als Estats Units l'ús d'aquests remeis s'ha doblat durant la dècada passada, fins al punt que la meitat dels habitants han estat tractats alguna vegada amb medicines naturals.

Són dades de l'OMS fetes públiques el passat mes de maig a Ginebra (Suïssa), durant la presentació de la seva estratègia per a integrar les medicines tradicionals en els sistemes de salut. L'OMS va destacar que aquestes teràpies s'han usat durant mil·lennis a tot el món i que encara estan àmpliament difoses.

LA VANGUARDIA, 13 de juliol de 2002

L'EXREGIDOR VERD DEMANA TREURE EL RÈTOL 'SÓC ECOLÒGIC' DELS AUTOBUSOS

Barcelona. - L'exregidor de Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona de l'anterior mandat, Josep Puig, ha enviat una carta a l'alcalde Joan Clos en què demana que es retiri el rètol 'Sóc ecològic' dels autobusos que funcionen amb gas natural. Puig afirma que l'Ajuntament fa «una propaganda enganyosa» amb la qual «dóna un mal exemple a la ciutadania».

L'exregidor diu que els autobusos a base de gas natural són menys bruts i menys contaminants que els que funcionen amb gasoil, ja que desprenen unes emissions inferiors a l'atmosfera. Però puntualitza que «el gas natural fòssil de cap manera no es pot considerar 'ecològic', ja que, en cremar-se, afegeix quantitats netes de CO₂ a l'atmosfera»; per això, conclou, no es tracta d'un gas totalment net.

Suport al gas natural

Amb tot, Puig, líder d'Els Verds-Alternativa Verda, explica que cal donar suport al gas natural com a font d'energia de transició entre els actuals combustibles fòssils (petroli i carbó) i les futures energies renovables. De fet, ell va promoure aquesta flota d'autobusos amb gas natural, introduïda durant el mandat municipal actual.

Puig afegeix que la frase que adorna els 35 autobusos que funcionen amb gas natural «no respon de cap manera a la veritat», per la qual cosa reclama a Clos que es retirin aquests rètols «en el termini més breu possible». Puig és cap de llista d'Els Verds-Alternativa Verda per a l'Ajuntament, i signa la carta amb Santiago Vilanova, portaveu d'aquesta formació.

AVUI, 30 d'abril de 2002. Joaquim Elcacho.

EL CONJUNT DE L'ESTAT HA SUPERAT EN MÉS DEL DOBLE EL LÍMIT FIXAT PEL PROTOCOL DE KYOTO SOBRE CANVI CLIMÀTIC

Catalunya ha augmentat un 50% les emissions de CO₂ en 10 anys

El Pla d'energia del govern català pretén posar fre a l'escalada

Catalunya va augmentar les emissions de gasos d'efecte hivernacle (diòxid de carboni -CO₂- i similars) d'un 49,49% entre els anys 1990 i 2000. Així, de 25.536 gigatonnes equivalents de diòxid de carboni emeses el 1990 es va passar a 38.176 gigatonnes, segons dades facilitades a l'*Avui* per la Direcció General d'Energia en relació amb les emissions degudes al cicle d'energia (no s'hi inclouen gasos dels abocadors, agricultura o ramaderia). Si la tendència actual de consum d'energia es manté, l'any 2010 Catalunya emetrà l'equivalent a 52.623 gigatonnes de diòxid de carboni, és a dir, un 106% més que la xifra de referència del 1990.

El control de les emissions de gasos amb efecte hivernacle com el diòxid de carboni és un dels principals objectius del Protocol de Kyoto. Els acords establerts en aquesta ciutat japonesa fa cinc anys pretenen fer front al canvi climàtic associat a l'escalfament del

planeta, causat en bona part per les emissions d'aquests gasos. El Protocol de Kyoto estableix que, en el seu conjunt, la Unió Europea (UE) ha de reduir les seves emissions de gasos d'efecte hivernacle d'un 8% l'any 2010 (es prenen com a referència inicial les emissions de l'any 1990). L'Estat espanyol pot incrementar les seves emissions d'un 15%. Tot i amb això, amb les dades actuals, en només 10 anys l'Estat espanyol ha augmentat les emissions de gasos d'efecte hivernacle d'un 33,7%, és a dir que supera el límit del protocol de Kyoto en 18,7 punts. De fet, dins la UE, l'Estat espanyol és ara el líder en l'incompliment del protocol de Kyoto.

Tot i reconèixer que les previsions d'augment de les emissions de gasos d'efecte hivernacle a Catalunya "són notablement superiors" a les del conjunt de l'Estat, el Pla d'energia de Catalunya afirma que per a calcular la part proporcional que li correspon pel que fa a l'acompliment de Kyoto s'han de tenir en consideració dos factors. D'una banda, el 1990, a Catalunya només s'emeten 4,2 tones equivalents de diòxid de carboni per habitant, mentre que al conjunt de l'Estat eren 5,3 (a causa del fort pes de l'energia nuclear a Catalunya). En el mateix sentit, la Generalitat considera que, com que Catalunya representa el 20,6% del producte interior brut de l'Estat, pot fer servir aquest mateix percentatge com a límit per a les seves emissions de gasos d'efecte hivernacle, amb l'argument que la UE va fer servir un mètode "similar" per establir el repartiment entre Estats. Seguint el mateix sistema de càlcul del Pla d'energia, Catalunya hauria d'emetre el 2010 un màxim de 49.150 tones equivalents de diòxid de carboni. Per contra, si es fa servir una regla de tres simple, per aconseguir l'objectiu del Protocol de Kyoto fixat per la UE per a l'Estat espanyol, Catalunya no hauria de superar les 29.350 tones.

Campanya

ENTESA CATALANA PER UNA ENERGIA NETA

LES ENTITATS SOTASIGNADES, PREOCUPADES

- per la dependència de Catalunya envers els combustibles fòssils i nuclears;
- per la decreixent eficiència del sistema energètic català, que permet fornir els serveis energètics que la societat requereix amb quantitats creixents d'energia primària;
- per la creixent vulnerabilitat de l'actual sistema energètic, altament centralitzat, dependent de poques i grans instal·lacions generadores i d'una gran xarxa de transport i distribució amb considerables pèrdues i riscos per a la natura;
- per la situació d'analfabetisme energètic en què s'ha mantingut la població;
- pel continuat enverinament radioactiu dels sistemes naturals ocasionat per l'energia nuclear;
- per les creixents emissions de gasos d'efecte hivernacle ocasionades per la utilització massiva de combustibles fòssils

FEM UNA CRIDA PER A UNA ENTESA QUE OBRI LA PORTA A UN SISTEMA ENERGÈTIC DISTRIBUÏT BASAT EN L'EFICIÈNCIA ENERGÈTICA I LES ENERGIES NETES I RENOVABLES

I per fer-ho possible ens adrecem a la societat catalana perquè faci seves les següents propostes:

- Establir un pla i un calendari per assolir l'aturada abans de l'any 2010 de les centrals nuclears avui en funcionament.
- Aturar progressivament les centrals tèrmiques de carbó i de fueloil a mesura

que entrin en funcionament equips de generació amb potències equivalents, alimentats pel combustible fòssil menys brut de tots els bruts. Aquests equips de generació han de ser centrals tèrmiques de cycle combinat de gas natural, en unitats de 100-200 MW, equipades en cogeneració, distribuïdes pel territori de Catalunya i situades a la vora dels principals centres de consum.

- Incrementar, any rere any, l'eficiència del sistema energètic català.
- Disminuir, any rere any, les emissions de gasos d'efecte hivernacle.
- Considerar el vent com un bé comú natural i un recurs natural protegible, per a ser utilitzat energèticament.
- Fer que la tecnologia per a l'aprofitament de la força del vent esdevingui una tecnologia compatible amb les funcions dels sistemes naturals, tot fent que els aprofitaments energètics de la força del vent es facin seguint criteris de sostenibilitat, tant pel que fa al bé comú com pel que fa als sistemes naturals i humans.
- Democratitzar les decisions energètiques i fer-ne participis les comunitats directament afectades pels aprofitaments energètics dels béns comuns naturals, com ara el sol, el vent, la biomassa, etc.
- Garantir el dret dels ciutadans i les ciutadanes de Catalunya a l'exercici efectiu dels seus drets energètics i de les seves responsabilitats:
 - fent possible que qualsevol persona pugui invertir en qualsevol projecte d'energia renovable que hi hagi a l'indret on viu o a prop;
 - fent possible que qualsevol usuari de l'electricitat pugui escollir ser subministrat amb el percentatge d'energia neta i renovable que desitgi.

I PER TOT AIXÒ ENS COMPROMETEM

- a treballar conjuntament i cooperativament amb tots els sectors de la societat (ONG, partits polítics, empreses, administracions) per obrir la porta a un sistema energètic

NOVABLE

distribuït i basat en energies netes i renovables, que deixi enrere el miratge de l'energia abundant i barata, basat a cremar combustibles fòssils i fissionar els nuclis de l'àtom d'urani;

- a treballar per fer realitat, al més aviat possible, l'aturada definitiva de les centrals nuclears;
- a donar suport a tots aquells projectes energètics que facilitin la transició cap a un sistema energètic distribuït, encara que transitòriament s'utilitzi el combustible fòssil menys brut (gas natural);
- a donar suport a tots els projectes energètics basats en la millora de l'eficiència energètica tant en les tecnologies de subministrament com en les tecnologies d'ús final de l'energia;
- a donar suport a tots els projectes energètics basats en les energies renovables, sempre que es facin a partir de criteris de sostenibilitat ecològica, econòmica, social i cultural;
- a treballar per fer que nosaltres (individualment i col·lectiva) siguem exemples de bones pràctiques energètiques, en la nostra vida quotidiana, per mitjà d'emprar l'energia de la forma més eficient possible i d'utilitzar energies renovables sempre que sigui possible.

A la ciutat de Tarragona, el 20 de febrer de 2001

ENTITATS QUE FAN AQUESTA CRIDA:

- **Alternativa Verda**
- **Associació Una sola Terra**
- **Dia de la Terra - Catalunya**
- **Eurosolar** – associació europea per les energies renovables, secció espanyola
- **Fundació Mare Terra Mediterrània**
- **Grup de Científics i Tècnics per un Futur No Nuclear**
- **Mediterrània**, centre d'iniciatives ecològiques
- **World Information Service on Energy - Nuclear Information Resource Service**

Adhesió a l'Entesa Catalana per una Energia Neta

Document per a Entitats:

En/Na
 amb DNI número
 actuant com a secretari de l'entitat

CERTIFICA

Que a la reunió ordinària de la Junta de l'entitat
 realitzada el dia d de, es va prendre el següent ac

La Junta Directiva d
 manifesta la seva adhesió a les preocupacions, les propostes i els compromisos continguts al manifest fundacional de l'**ENTESA CATALANA PER UNA ENERGIA NETA I RENOVABLE**.

Document individual:

Les persones sotasignades manifestem la nostra adhesió a les preocupacions, les propostes i els compromisos continguts al manifest fundacional de l'**ENTESA CATALANA PER UNA ENERGIA NETA I RENOVABLE**.

Nom i Cognoms	Adreça	DNI	Signatura

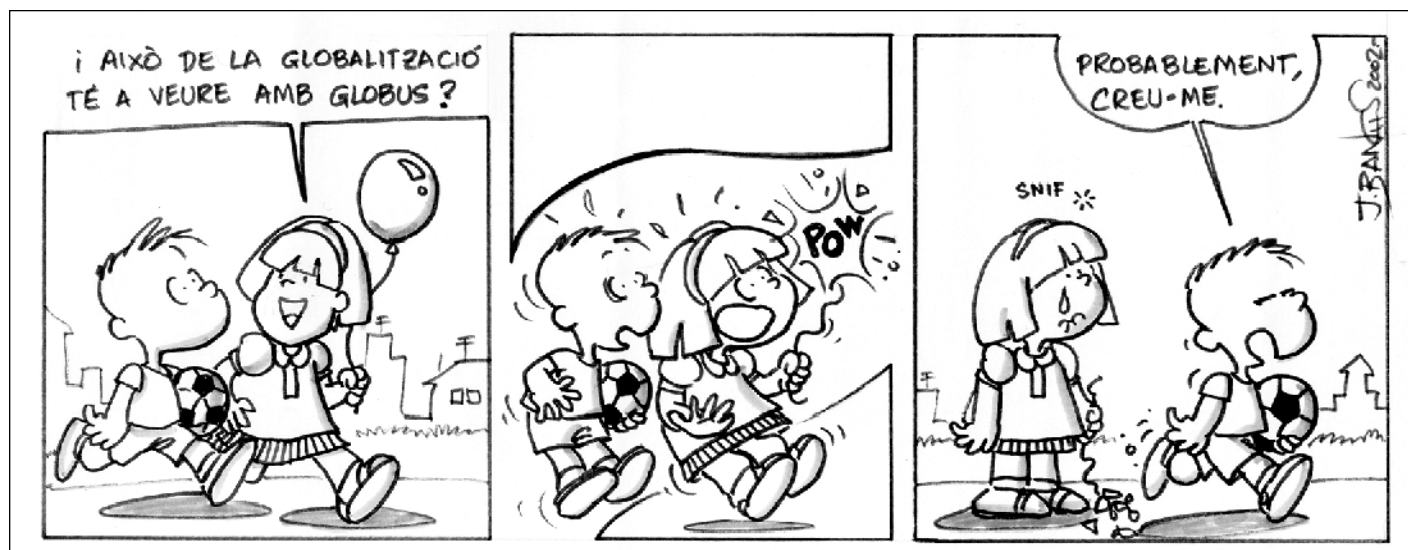
-Entesa Catalana per una Energia Neta i Renewable-
GCTPFNN, Apartat de Correus 10095, 08080 Barcelona

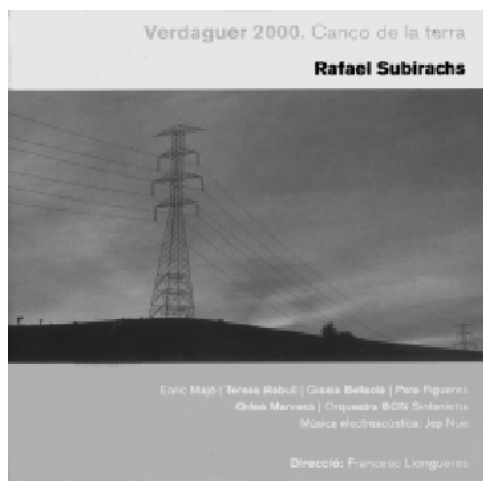
LA CIMERA DE JOHANNESBURG A LA WEB

Environmental Monitoring Group SouthAfrica: www.emg.org.za/pages/WSSDRdToJhb1.htm
The Center for International Environmental Law – CIEL: www.ciel.org/Tae/Johannesburg_Call_Action.html
Friends of the Earth: www.rio_plus_10.org
Greenpeace: www.greenpeace.org/earthsummit
Heinrich Böll Foundation: www.worldsummit2002.org
IISD's Linkages Portal to Johannesburg Summit 2002: www.iisd.ca/wssd/portal.html
International Institute for Environment & Development – IIED: www.iied.org/wssd
International Union for the Conservation of Nature – IUCN: www.iucn.org/wssd
Jo'burg Memo: www.joburgmemo.org
JWS Company: www.joburgsummit2002.com
Northern Alliance for Sustainability – ANPED: www.anped.org
SOS Planet: www.wwf.org/sos
Third World Network: TWN: www.twinside.org.sg
United Nations: www.un.org/spanish/conferences/wssd/index.html
United Nations Environment Programme – UNEP: www.unep.org/wssd
Worldwatch Institute – WI: www.worldwatch.org/worldsummit
WSSD Civil Society Secretariat: www.worldsummit.org.za
WWF: www.panda.org/wssd

Font: Alternativa Verda

en pau

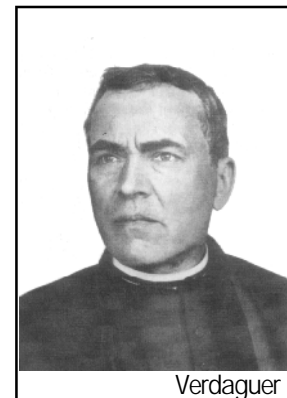

Subirachs

VERDAGUER 2002

Dia de la Terra fa seves les paraules de Boris Pasternak "dissortats els pobles que obliden els seus poetes" per referir-se a la figura del poeta Jacint Verdaguer (mossèn Cinto) i al tracte que els poderosos, de dretes i d'esquerres, han donat i continuen donant a aquest il·lustre poeta català, nascut a la Plana de Vic (Folgueroles), i que moltes persones considerem **el més gran poeta de la nostra terra des de l'edat mitjana**.

En l'Any Verdaguer, que commemora el centenari de la seva mort, Dia de la Terra vol recordar-lo publicant uns versos seus: 'Primavera' (*La mellor corona*) i 'L'apagallums' (*Brins d'espígo!*).

Verdaguer

Primavera

¡Que hermosos són los matins,
los matins de primavera!
Cada bri porta una flor,
cada flor porta una perla,
cova un amor cada pit,
cada cervell una idea,
s'omple el cel de resplendor
i d'hermosura la terra.

L'apagallums

Lo fruit de la xicoira, lo de la flor daurada,
¿no el coneixeu?
¿L'heu vist sobre les herbes alçar-se de la prada,
com un cabdell de cànem, com un borrall de neu?
Apar subtil esfera que hi ha caigut de l'aire
I es té damunt d'un bri,
Dient a la viola d'olor: -Dóna'm ta flaire,
I als pregadéus: -Agenollau-se aquí.

És un pomell d'escuma vanitosa,
una blanca bombolla de sabó,
un vaporós esqueix de nebulosa
que aspira a ser del prat constel·lació.
Ventau-lo i es desfà com una boira.
I aquella inflor que creix
amb tot lo seu estuf,
tot s'esvaneix
d'un buf.
Eixa és ta imatge, oh vanitat superba!

GAUDÍ - 2002: 150 ANYS DEL SEU NAIXEMENT

"M'inspiro en la Natura, el gran llibre que sempre s'ha de llegir"

El significat de l'arquitectura gaudiniana té una gran importància per a totes les persones que cerquem en la Natura la inspiració que guia el nostre comportament en la societat.

L'Associació Dia de la Terra vol homenatjar aquest arquitecte català. I ho fa amb dues accions ben concretes:

1.- amb la publicació, al cartell anunciador de la Fira per la Terra 2002, d'una adaptació del bonic trencadís circular que hi ha al sostre de la sala Hipòstila del Parc Güell, i

2.- amb la reproducció, a la revista *Dia de la Terra*, d'un bonic i interessant fragment d'una imaginària entrevista que l'historiador holandès Gijs van Hensbergen, autor de la biografia *Antoni Gaudí* (Plaza & Janés, Barcelona, 2001), va fer-li l'any 1918, a l'estudi que tenia l'arquitecte a la Sagrada Família. Començava així: a la pregunta "d'on procedeix la seva inspiració, senyor Gaudí?", l'arquitecte i artista li responia: "Aquest arbre que creix al costat del meu taller, aquest és el meu mestre. Tot surt del llibre de la Natura; les obres dels homes són ja un llibre imprès. El gran llibre sempre obert, que ens hem d'esforçar a llegir, és el de la Natura; la resta de llibres han sortit del llibre de la Natura i en ells hi ha les equivocacions i les interpretacions dels homes" (reproduït de l'"Entrevista imaginària a Antonio Gaudí", dins del monogràfic 'Gaudí', pàgines 10-11, publicat per *La Vanguardia* el 15 de març de 2002).